

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอบางระจัน
ปี 2566-2570

สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน
จังหวัดสิงห์บุรี

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ 1.1.2 ร้อยละของความสำเร็จในการจัดทำ

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี 2566 – 2570

ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี 2562

คำนำ

แผนพัฒนาชุมชนด้านการเกษตร เป็นการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งหวังให้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการเกษตรที่มีพื้นฐานมาจากภาพรวมของอำเภอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนงาน / โครงการ ด้านการพัฒนาด้านการเกษตร ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน ขอขอบคุณ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการศูนย์บริการฯ และกรรมการทุกหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้คงเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาการเกษตรของอำเภอบางระจันต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน
กรกฎาคม 2565

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไป	1
1. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	1
1.1 ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	1
1.2 อาณาเขตติดต่อ	1
1.3 การแบ่งเขตการปกครอง	2
2. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	3
2.1 สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	3
2.2 สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	4
2.3 ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	4
3. สภาพภูมิอากาศ	8
3.1 สภาพภูมิอากาศ	8
3.2 ฤดูกาล	8
3.3 สถิติปริมาณน้ำฝน	9
3.4 อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	10
4. เส้นทางคมนาคม	11
4.1 เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	11
4.2 ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ	11
5. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	12
5.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	12
5.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน)	13
6. สภาพเศรษฐกิจและสังคม	13
6.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	13
6.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสิงห์บุรี/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว	17
6.3 จำนวนครัวเรือน	17
6.4 การศึกษา	18
6.5 การสาธารณสุข	18

สารบัญญ (ต่อ)

6.6 ประเพณีและวัฒนธรรม	หน้า 18
7. การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	19
8. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	20
9. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	21

บทที่ 2 การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอบางระจัน

1. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์	28
1.1 เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	40
1.2 ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	38

1.3	ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	67
2.	การจัดทำ TOWS Matrix	68
บทที่ 3 ทิศทางและแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ		70
1.	แนวทางการพัฒนา	70
1.1	พัฒนาการผลิตรายสินค้า	70
1.2	พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	70
1.3	พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	70
2.	สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	71
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		
2.1	โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer	73
2.2	โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี	75
2.3	โครงการปลูกปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน	77
2.4	โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีจำหน่าย	79
2.5	โครงการส่งเสริมการแปรรูปข้าว	81

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	2
ตารางที่ 2	ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	3
ตารางที่ 3	แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	4
ตารางที่ 4	แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	7
ตารางที่ 5	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	9
ตารางที่ 6	แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอบางระจัน ปี พ.ศ. 2563	10
ตารางที่ 7	ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอบางระจัน ปี 2563/2564	14
ตารางที่ 8	ข้อมูลด้านปศุสัตว์อำเภอบางระจัน ปี 2564	15
ตารางที่ 9	ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	16
ตารางที่ 10	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสิงห์บุรี ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2556-2560	17
ตารางที่ 11	ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	17
ตารางที่ 12	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	19
ตารางที่ 13	แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	21
ตารางที่ 14	รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน	21
ตารางที่ 15	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	25
ตารางที่ 16	ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	25
ตารางที่ 17	ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	26
ตารางที่ 18	ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	27
ตารางที่ 19	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	28
ตารางที่ 20	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	29
ตารางที่ 21	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	29
ตารางที่ 22	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	30
ตารางที่ 23	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	31
ตารางที่ 24	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	32
ตารางที่ 25	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	32
ตารางที่ 26	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอบางระจัน	33
ตารางที่ 27	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	34
ตารางที่ 28	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	36
ตารางที่ 29	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่อ้อย ตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	37

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 30	แสดงข้อมูลแปลงใหญ่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	38
ตารางที่ 31	แสดงทรัพยากรดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	38
ตารางที่ 32	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอบางระจัน	43
ตารางที่ 33	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	44
ตารางที่ 34	แสดงปริมาณการผลิตข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	45
ตารางที่ 35	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	47
ตารางที่ 36	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี 2564 อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	48
ตารางที่ 37	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอบางระจัน	49
ตารางที่ 38	แสดง Young Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอบางระจัน	50
ตารางที่ 39	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบางระจัน	51
ตารางที่ 40	แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	53
ตารางที่ 41	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	57
ตารางที่ 42	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยต่อไร่ ปี 2564 อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	58
ตารางที่ 43	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน	59
ตารางที่ 44	แสดง Young Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตอ้อย อำเภอบางระจัน	59
ตารางที่ 45	แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	60
ตารางที่ 46	แสดงการนับอายุของมะม่วงเพื่อการเก็บเกี่ยว (บางพันธุ์)	62
ตารางที่ 47	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	63
ตารางที่ 48	แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง ปี 2564 อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	64
ตารางที่ 49	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมะม่วง อำเภอบางระจัน	65
ตารางที่ 50	แสดง Young Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมะม่วง อำเภอบางระจัน	66
ตารางที่ 51	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	67
ตารางที่ 52	แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	68
ตารางที่ 53	สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	71

สารบัญญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 1	ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	1
ภาพที่ 2	ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดสิงห์บุรี	3
ภาพที่ 3	ภาพแสดงความลาดชันจังหวัดสิงห์บุรี	4
ภาพที่ 4	ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอบางระจัน	7
ภาพที่ 5	แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	8
ภาพที่ 6	แสดงปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย ปี 2563	9
ภาพที่ 7	แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ย ปี พ.ศ. 2564	10
ภาพที่ 8	เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	11
ภาพที่ 9	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	12
ภาพที่ 10	ภาพแสดงแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำชลประทาน อำเภอบางระจัน	13
ภาพที่ 11	แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	16
ภาพที่ 12	แสดงจำนวนประชากร ครุว์เรือน และครุว์เรือนเกษตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	18
ภาพที่ 13	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	20
ภาพที่ 14	กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	20
ภาพที่ 15	แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	26
ภาพที่ 16	แสดงหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	28
ภาพที่ 17	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	29
ภาพที่ 18	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	30
ภาพที่ 19	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	30
ภาพที่ 20	แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	35
ภาพที่ 21	แผนภูมิแสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	39
ภาพที่ 22	แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	39
ภาพที่ 23	แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	40
ภาพที่ 24	แผนที่แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	41
ภาพที่ 25	แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	41
ภาพที่ 26	แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	42
ภาพที่ 27	แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับปลูกข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	43
ภาพที่ 28	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	44
ภาพที่ 29	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	45
ภาพที่ 30	แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	46

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ 31	แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	49
ภาพที่ 32	แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	49
ภาพที่ 32	แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	51
ภาพที่ 33	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	52
ภาพที่ 34	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	52

ภาพที่ 35	แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	54
ภาพที่ 36	แสดงวิธีการตลาดอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	58
ภาพที่ 37	แสดงแหล่งรับซื้ออ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	59
ภาพที่ 38	แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับปลูกมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	60
ภาพที่ 39	แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	61
ภาพที่ 40	แสดงวิธีการตลาดมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	65

บทที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไป

1. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

1.1 ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอบางระจันเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสิงห์บุรี ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง ประมาณเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก ห่างจากจังหวัดสิงห์บุรี ประมาณ 10 กิโลเมตร อำเภอบางระจันมีขนาดเนื้อที่ประมาณ 190.546 ตารางกิโลเมตร

1.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอกำแพงบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

1.3 การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น 1 อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน 1 เทศบาล 5 อบต. 8 ตำบล 77 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

ตำบลสิงห์	จำนวน	9	หมู่บ้าน
-----------	-------	---	----------

ตำบลแม่ลา	จำนวน	6	หมู่บ้าน
ตำบลโพชนไก่	จำนวน	11	หมู่บ้าน
ตำบลไม้ดัด	จำนวน	14	หมู่บ้าน
ตำบลเชิงกลัด	จำนวน	13	หมู่บ้าน
ตำบลพักหัน	จำนวน	10	หมู่บ้าน
ตำบลสระแจง	จำนวน	6	หมู่บ้าน
ตำบลบ้านจำ	จำนวน	8	หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งการปกครองออกเป็น เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 แห่ง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

หมู่บ้าน	ตำบลไม้ดัด	ตำบลเชิงกลัด	ตำบลโพชนไก่	ตำบลพักหัน	ตำบลสิงห์	ตำบลบ้านจำ	ตำบลสระแจง	ตำบลแม่ลา
1	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.
2	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.
3	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.
4	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.
5	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.
6	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.
7	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.		
8	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	อบต.	อบต.		
9	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.	อบต.			
10	เทศบาล	เทศบาล	เทศบาล	อบต.				
11	เทศบาล	เทศบาล	อบต.					
12	อบต.	อบต.						
13	อบต.	อบต.						
14	อบต.							

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี, พ.ศ.2564

ตารางที่ 2 ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต. (หมู่บ้าน)	เทศบาลเมือง (หมู่บ้าน)	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
ไม้ดัด	16,368	3	11	14	3,079
เชิงกลัด	12,068	2	11	13	1,697
โพชนไก่	15,437	1	10	11	1,986
พักหัน	23,510	10	-	10	1,515

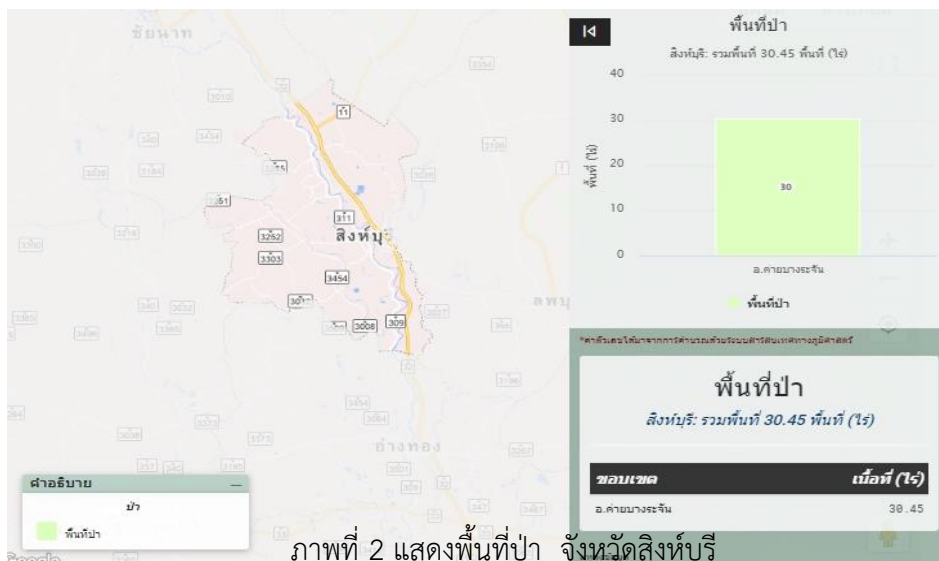
สิงห์	10,033	3	6	9	2,617
บ้านจำ	13,931	8	-	8	1,117
สระแจง	18,526	6	-	6	1,382
แม่ลา	9,218	6	-	6	567
รวม	119,091.25	39	38	77	13,960

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี, พ.ศ.2564

2. ลักษณะภูมิประเทศ(Topographic)

2.1 สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ป่าไม้ อำเภอบางระจัน มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขาและป่าไม้ มีเพียงพื้นที่ไม้ยืนต้นที่เกษตรกรมีการปลูกไว้ แทนพื้นที่รกร้างเพื่อใช้ประโยชน์ในส่วนตัว ซึ่งพื้นที่ป่าไม้ภายในจังหวัดสิงห์บุรี มีพื้นที่ 30.45 ไร่

ภาพที่ 2 แสดงพื้นที่ป่า จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th> พ.ศ.2564

ตารางที่ 3 แสดงพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
-	510,610.50	30.45	0.006
รวม	510,610.50	30.45	0.006

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th> พ.ศ. 2564

2.2 สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพพื้นที่ของอำเภอบางระจัน โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ ที่ราบลุ่มแม่น้ำและพื้นที่ลูกคลื่น ลอนลาด มีลักษณะแบนราบ มีความชันน้อยมาก

ภาพที่ 3 ภาพแสดงความลาดชันของจังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.2561)

2.3 ลักษณะดินและกลุ่มชุดดิน

ลักษณะของกลุ่มชุดดิน ในอำเภอบางระจันมีกลุ่มชุดดินหลักอยู่ 4 กลุ่มชุดดิน ประกอบด้วย

1) กลุ่มชุดดินที่ 4 มีเนื้อที่ประมาณ 92,353 ไร่ หรือร้อยละ 78.44 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ

ชุดดิน : ชุดดินบางมูลนาก (Ban) ชุดดินบางปะอิน (Bin) ชุดดินชัยนาท (Cn) ชุดดินชุมแสง (Cs) ชุดดินพิมาย (Pm) ชุดดินราชบุรี (Rb) ชุดดินสระบุรี (Sb) ชุดดินสิงห์บุรี (Sin) ชุดดินศรีสงคราม (Ss) ชุดดินท่าพล (Tn) และชุดดินท่าเรือ (Tr) ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุยังน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางแก้ไข : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ 3-

5

4 สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย 4-6 กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ 35-40 วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ 2 หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเดี่ยว ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 1-2 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง 6-8 เมตร คูน้ำกว้าง 1.0-1.5 เมตร ลึก 0.5-1.0 เมตร

ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 1-2 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 15-25 กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

2) กลุ่มชุดดินที่ 21 มีเนื้อที่ประมาณ 6,373 ไร่ หรือร้อยละ 5.41 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ

ชุดดิน : ชุดดินเพชรบุรี (Pb) และชุดดินสรรพยา (Sa)

ลักษณะเด่น : กลุ่มชุดดินที่เป็นกลุ่มดินร่วนหยาบลึกมาก เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำบนส่วนต่ำของสันดินริมน้ำ การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อดินเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

ปัญหา : ดินค่อนข้างเป็นทราย ขาดแคลนน้ำนาน บางพื้นที่อาจได้รับอันตรายจากน้ำไหลบ่าท่วมขัง และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการแก้ไข : ปลูกข้าว เลือกระยะเวลาปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาล ปรับสภาพพื้นที่ให้

ราบเรียบ และทำคันดินเพื่อช่วยกักเก็บน้ำ โลกlobalต่อซัง ปล่อยไว้ 3-4 สัปดาห์ หรือโลกlobalพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย 6-8 กิโลกรัม/ไร่ โลกlobalเมื่ออายุ 50-70 วัน ปล่อยไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-8 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ 35-45 วัน มีระบบการให้น้ำในช่วงที่ข้าวขาดน้ำ หรือทำนาครั้งที่ 2 หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว ทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือไม้ผล ยกร่องกว้าง 6-8 เมตร คูน้ำกว้าง 1.0-1.5 เมตร ลึก 0.5-1.0 เมตร ทำคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 20-35 กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไม่ให้เสื่อมโทรมลง ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิต และภายหลังเก็บผลผลิต พัฒนาแหล่งน้ำชลประทานและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

3) กลุ่มชุดดินที่ 33 มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ

ชุดดิน : ชุดดินดงยางเอน (Don) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินกำแพงแสน (Ks) ชุดดินลำสนธิ (Ls) ชุดดินน้ำตึก (Nd) ชุดดินธาตุพนม (Tp) และชุดดินตะพานหิน (Tph)

ลักษณะเด่น : กลุ่มชุดดินที่เป็นดินทรายแข็งสีมาก ที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด

6

บนสันดินริมน้ำเก่า เนินตะกอนรูปพัดหรือที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีความเหมาะสมดีสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล และไม้ยืนต้น

ปัญหา : ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

แนวทางแก้ไข : ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสมและที่ความแตกต่างกันในแต่ละปี เพื่อทำลายชั้นดานและป้องกันการเกิดชั้นดาน จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ หรือโลกlobalพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพุ่ม 8-10 กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม 6-8 กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง 4-6 กิโลกรัม/ไร่ โลกlobalระยะออกดอก ปล่อยไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก มีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 20-35 กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในพื้นที่ปลูก

4) กลุ่มชุดดินที่ 38 มีเนื้อที่ประมาณ 234 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ

ชุดดิน : ชุดดินเชียงใหม่(Cm) ชุดดินชุมพลบุรี(Chp) ชุดดินดอนเจดีย์ (Dc) ชุดดินไทรงาม (Sg) และชุดดินท่าม่วง(Tm)

ลักษณะเด่น : กลุ่มชุดดินที่เป็นดินร่วนหยาบสีมาก เกิดจากการทับถมของตะกอนลำนํ้าบนสัน

ดินรึมน้ำ หรือที่ราบตะกอนน้ำพา มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆของตะกอนลำน้ำในแต่ละช่วงเวลา มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีถึงปานกลาง มีเนื้อดินชั้นบนเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.5 – 7.0 เนื้อดินชั้นล่างเป็นดินร่วนปนทราย หรือเป็นชั้นสลับที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินทรายเป็นดินร่วน ปฏิกริยานาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.5 - 7.0 ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล และไม่ยืนต้น

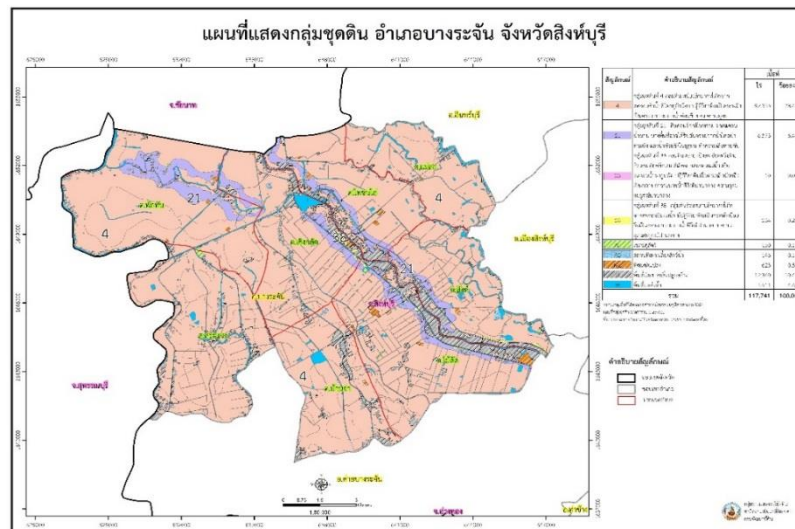
ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจมีน้ำท่วมขัง หรือไหลบ่าท่วมขังอย่างฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนัก

แนวทางการจัดการ : ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 ตัน/ไร่ หรือไกลบพีชปุ๋ยสด (หว่านเมล็ดถั่วพรี้า 8 - 10 กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม 6 - 8 กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง 4 - 6 กิโลกรัม/ไร่ ไกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ 1 - 2 สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ทำแนว

7

รั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น มีการใช้ปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง จัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล เลือกรูปแบบที่ไม่เสี่ยงต่อการท่วมขังของน้ำ ชุดหลุมปลูกขนาด 50 x 50 x 50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 20 - 35 กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก จัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ที่มา : Application LDD Land Info กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2564

ตารางที่ 4 แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

กลุ่มชุดดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)								ผลรวมทั้งหมด
	ไม้ตัด	เชิงลาด	โพชนไก่อ	พักพัน	สิงห์	บ้านจำ	สระแจง	แม่ลา	
กลุ่มชุดดินที่ 4	14,358	11,345	15,894	21,159	9,480	13,931	18,526	9,218	113,911
กลุ่มชุดดินที่ 21	1,375	603	1,543	2,351	501	-	-	-	6,373

กลุ่มชุดดินที่ 33		10	-	-	-	-	-	-	10
กลุ่มชุดดินที่ 38	62	120	-	-	52	-	-	-	234
ผลรวมทั้งหมด	16,105	12,078	17,437	23,510	10,033	13,931	18,526	9,218	119,091

ที่มา : Application LDD Land Info กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2564

8

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ.2564

3. ลักษณะภูมิอากาศ

3.1 สภาพภูมิอากาศ

อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีอุณหภูมิค่อนข้างสูง ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าว ในฤดูร้อน ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัด อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 28 - 30 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32 - 34 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22 - 24 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี ส่วนในฤดูหนาวอากาศจะหนาวที่สุดในเดือน ธันวาคม

3.2 ฤดูกาล

ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมหาวิทยาลัย พิษณุโลกตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ออกเป็น 3 ฤดูดังนี้

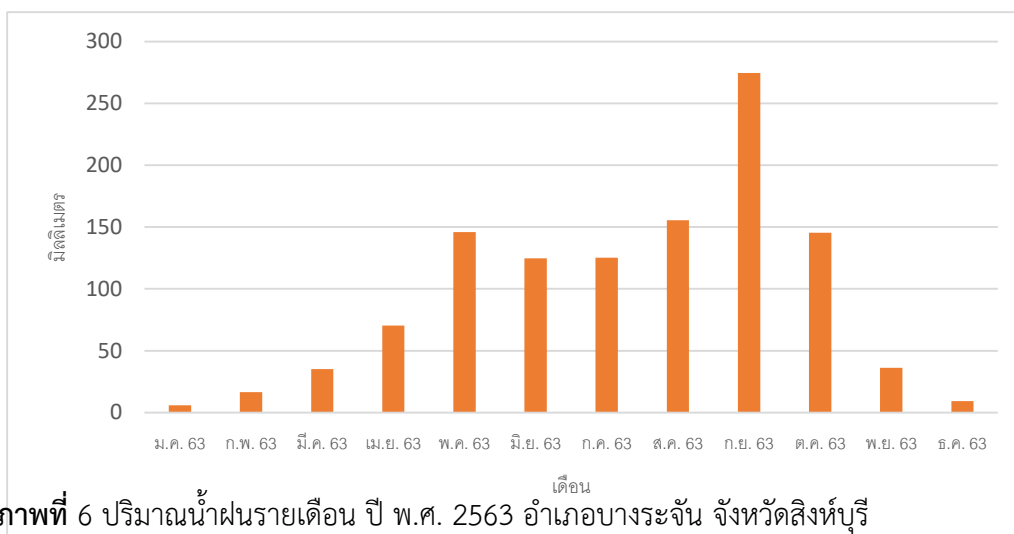
ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่มิถุนายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่มิถุนายนถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดอยู่ในช่วงเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่มิถุนายนถึงกลางเดือนตุลาคม

3.3 ปริมาณน้ำฝน

อำเภอบางระจัน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปี 2564 โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปี ที่ 1,000-1,144 มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือน กันยายน - ตุลาคม ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือนมกราคม โดยมีปริมาณ 6 มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนกันยายน โดยมีปริมาณ 274.4 มิลลิเมตร (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ปริมาณน้ำฝนรายเดือน ปี พ.ศ. 2563 อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : NOAA พ.ศ.2564)

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(มม.)
1	มกราคม	6
2	กุมภาพันธ์	16.5
3	มีนาคม	35
4	เมษายน	70.3
5	พฤษภาคม	146
6	มิถุนายน	124.7
7	กรกฎาคม	125.1
8	สิงหาคม	155.5
9	กันยายน	274.4
10	ตุลาคม	145.4
11	พฤศจิกายน	36.2
12	ธันวาคม	9.2

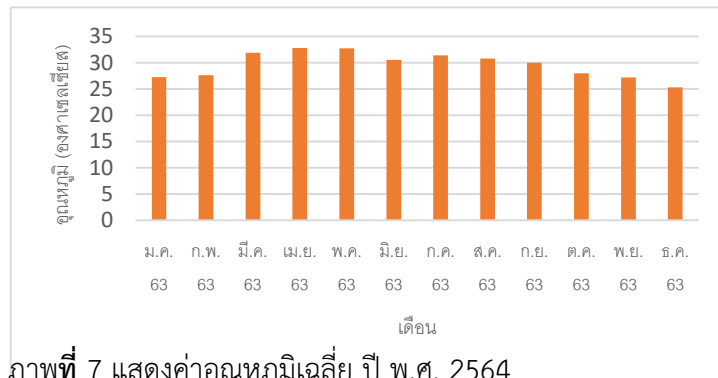
ที่มา : NOAA พ.ศ.2564

3.4 อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อำเภอบางระจัน มีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ย ปี 2564 โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 16 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32 องศาเซลเซียส (ตารางที่ 5) มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี 70.70 เปอร์เซ็นต์ โดยในช่วงเดือนสิงหาคม มีค่า

ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยมากที่สุด คือ 76.30 เปอร์เซ็นต์ และเดือนธันวาคมมีค่าความชื้น สัมพัทธ์น้อยที่สุด คือ 64.70 เปอร์เซ็นต์

ภาพที่ 7 แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ย ปี พ.ศ. 2564
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา พ.ศ. 2564

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอบางระจัน ปี พ.ศ. 2563

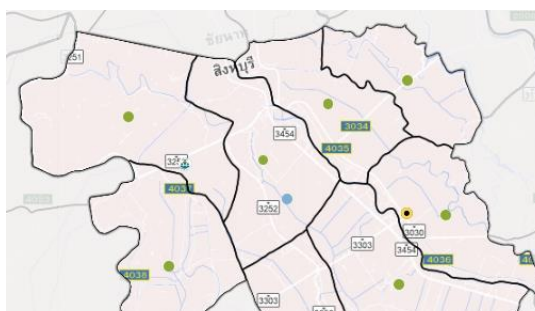
เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	18.3	36.3	27.3
กุมภาพันธ์	18.3	37	27.65
มีนาคม	22.6	41.2	31.9
เมษายน	23.6	42	32.8
พฤษภาคม	25	40.5	32.75
มิถุนายน	22	39.1	30.55
กรกฎาคม	24	38.8	31.4
สิงหาคม	24.2	37.4	30.8
กันยายน	24	36	30
ตุลาคม	21.4	34.6	28
พฤศจิกายน	19.5	35	27.25
ธันวาคม	16	34.6	25.3

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา พ.ศ. 2564

4. เส้นทางคมนาคม

4.1 เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอบางระจัน มีเส้นทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางบกเป็นเส้นทางเชื่อมต่อภายในหมู่บ้านและระหว่างตำบล ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 เส้นทางระหว่างตำบล อำเภอบางระจัน
ที่มา : agri-map-online.moac.go.th พ.ศ. 2563

4.2 ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้
ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ
ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

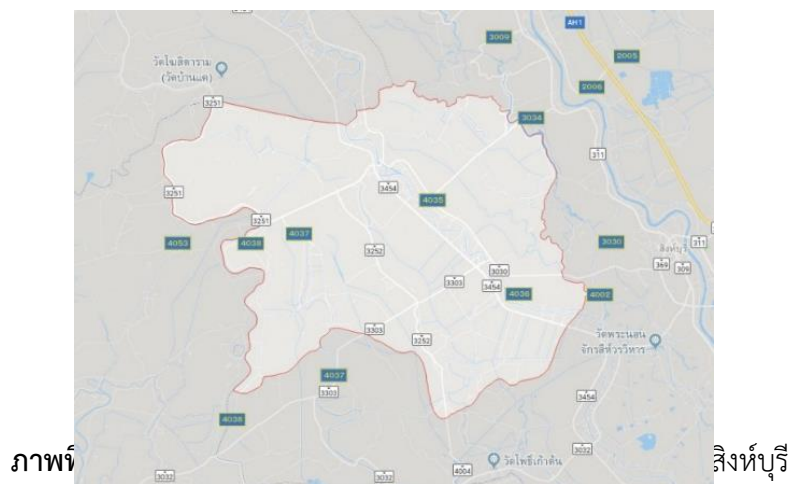
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3030: เทศบาลเมืองสิงห์บุรี - เทศบาลตำบลบางระจัน เป็นเส้นทางหลักที่
เชื่อมต่อระหว่างอำเภอเมืองสิงห์บุรีกับอำเภอบางระจัน

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3454: ชันสูตร - อำเภอท่าช้าง เป็นเส้นทางหลักที่มีแนวเส้นทางขนานไป
กับแม่น้ำน้อยผ่านจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เป็นระยะทาง 111.57 กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3303: อ.บางระจัน - อำเภอเดิมบางนางบวช เป็นเส้นทางหลักที่เชื่อมต่อ
ระหว่างอำเภอบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เชื่อมต่อกับอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี เป็น
ระยะทาง 10.81 กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3251: ชันสูตร - อำเภอสรรคบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นระยะทาง 33.33
กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3252: บ้านจ่า - ชันสูตร

ภาพที่

สิงห์บุรี

ที่มา : Google Maps

5. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

5.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอบางระจัน ประกอบด้วย แม่น้ำน้อย ซึ่งเป็นลำน้ำธรรมชาติรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาเหนือเขื่อนเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่อำเภอบางระจัน อำเภอค่ายบางระจันและอำเภอบางซ่าง ความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร และลำแม่ลา เป็นลำน้ำธรรมชาติมีลักษณะเป็นคลองยาวมีน้ำตลอดปี นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติในทุกพื้นที่ของอำเภอบางระจัน ดังนี้

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลพักทัน ได้แก่ บึงพักทัน และคลองทุ่งกลับ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลสิงห์ ได้แก่ หนองคต หนองวังงาม หนองจิก หนองศาลาบุรณ์ หนองสำมะเนียง หนองสองห้อง และหนองลี

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลสระแจง ได้แก่ บึงโพตะโกน คลองจั่ว บึงวัดคีมี บึงหล่ม หนองอีโหนด และคลองคีมี

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลแม่ลา ได้แก่ ลำแม่ลา ลำห้วยจรเข้มะเข้ หนองอ้อ หนองบอน หนองสามป่อง และหนองโพ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลเชิงกลัด ได้แก่ แม่น้ำน้อย หนองหว่งไทร และคลองบางกระแสะ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลโพชนไก่ ได้แก่ หนองย่ำกาย และแม่น้ำน้อย

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลบ้านจำ ได้แก่ หนองหัวลิง และหนองหัวขนาย

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของตำบลไม้ดัด ได้แก่ หนองหัวลิง และแม่น้ำน้อย

5.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานทั้งอำเภอ การส่งน้ำไปสู่พื้นที่เพาะปลูกทำได้ โดยการส่งน้ำเข้าคลองส่งน้ำซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชั้นสูตร และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบรมธาตุ

13

ฤดูฝน จะเริ่มส่งน้ำเข้าคลองส่งน้ำสาขาต่างๆ ในเขตรับผิดชอบของแต่ละโครงการตั้งแต่เดือนเมษายน ถึง เดือนตุลาคม ของทุกปี เพื่อให้เกษตรกรปลูกข้าวนาปีเป็นส่วนใหญ่ และจะใช้ประกาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา การเข้าสู่ฤดูฝนอย่างเป็นทางการ

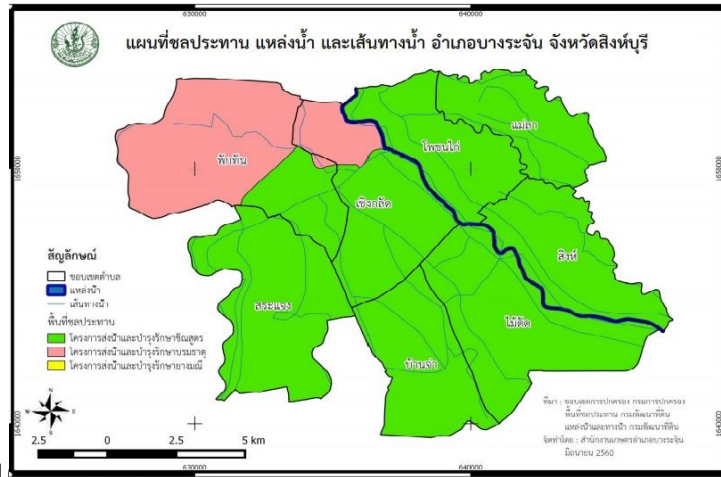
ฤดูแล้ง การส่งน้ำในฤดูแล้งจะส่งให้เกษตรกรปลูกข้าวนาปรังตามแผนการจัดสรรน้ำของกรมชลประทาน จะไม่ส่งน้ำทุกตำบลแต่จะมีการส่งน้ำอันคลองเพื่อการอุปโภคบริโภคและรักษาระบบนิเวศเท่านั้น

โครงการชลประทานสิงห์บุรี สำนักงานชลประทานที่ 12 ได้รายงานข้อมูลโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาในพื้นที่อำเภอบางระจัน ทั้งหมดจำนวน 2 โครงการ ดังนี้

1) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชั้นสูตร สำนักงานชลประทานที่ 12 ที่ทำการห้วงงานตั้งอยู่ที่ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีพื้นที่ชลประทาน 159,800 ไร่ ซึ่งส่งน้ำให้แก่พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอบางระจัน จำนวน 82,720 ไร่

2) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบรมธาตุ สำนักงานชลประทานที่ 12 ที่ทำการห้วงงานตั้งอยู่ที่ตำบลชัยนาท อำเภอมือง จังหวัดชัยนาท มีพื้นที่ชลประทาน 90,244 ไร่ ซึ่งทำการส่งน้ำให้แก่พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอบางระจัน จำนวน 18,515 ไร่ จัดส่งน้ำให้แก่พื้นที่ชลประทานในเขต หมู่ 1, 2, 6, 7, 8, 9 ตำบลพักทัน

รวมพื้นที่ที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทั้ง 2 โครงการดังกล่าวข้างต้นแล้ว อำเภอบางระจัน มีพื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น 101,235 ไร่

ภาพที่ 15 แผนที่ชลประทาน แหล่งน้ำ และเส้นทางน้ำ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ.2564

6. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

6.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองบางระจัน รายงานว่าสภาพทางเศรษฐกิจของอำเภอบางระจันมีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการประกอบการด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การเงินการคลังและการ

14

ท่องเที่ยว ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเนื่องจากสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่ม โดยศูนย์บริการข้อมูลอำเภอรายงานว่า อาชีพหลักของประชากรอำเภอบางระจัน ได้แก่ การทำนาข้าวและการทำไร่อ้อย อาชีพรอง ได้แก่ การรับจ้างและค้าขายซึ่งส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม

1) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่ทั้งหมด 119,091.25ไร่ พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน มีการใช้พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 98,964 ไร่ หรือร้อยละ 84.33 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ จำแนกเป็นนาข้าว 82,705 ไร่ หรือร้อยละ 83.58 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ พืชไร่ 12,572 ไร่ หรือร้อยละ 12.70 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ พืชสวน/ไม้ผล 2,964 ไร่ หรือร้อยละ 2.51 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ ไม้ยืนต้น 223 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ ปศุสัตว์ 299 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ และพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 184 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ จำแนกรายตำบลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	พื้นที่การเกษตร(ไร่)						
	นาข้าว	อ้อย โรงงาน	พืชสวน/ ไม้ผล	ไม้ยืนต้น	ปศุสัตว์	ประมง	รวม
ตำบลสิงห์	8,877	465	197	19	3	99	9,660
ตำบลไม้ดัด	9,228	4837	376	34	82	14	9,771
ตำบลเชิงกลัด	9,839	1,580	520	26	67	22	12,054
ตำบลโพชนไก่	8,254	295	439	-	22	-	9,010
ตำบลแม่ลา	8,447	27	65	39	-	-	8,578
ตำบลบ้านจำ	8,824	1,601	215	32	20	32	10,724
ตำบลพักหัน	16,923	1,340	560	70	103	12	19,008

ตำบลสระแจง	12,313	2,427	592	3	2	5	15,342
รวม	82,705	12,572	2,964	223	299	184	98,947

ที่มา : ข้อมูลการใช้ที่ดิน <http://agri-map-online.moac.go.th/>

ตารางที่ 8 ข้อมูลด้านปศุสัตว์อำเภอบางระจัน ปี 2564

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (ราย)	เกษตรกรที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ (ราย)	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และ ปลูกพืชอาหารสัตว์									
			โคเนื้อ	กระบือ	สุกร	ไก่	เป็ด	แพะ	แกะ	นกกระทา	สัตว์เลี้ยงอื่นๆ	พืชอาหารสัตว์
			จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ไร่)
สิงห์	140	1	29	0	12	5,435	876	550	0	0	209	1
ไม้ดัด	184	5	20	4	116	213,391	7,810	929	12	0	99	13
เชิงกลัด	138	1	42	5	1,222	207,378	10,556	136	0	0	106	6
โพชนไก่	78	1	18	0	0	3,310	260	144	0	0	28	4
แม่ลา	62	0	2	0	0	2,385	247	84	0	0	13	0
บ้านจำ	154	0	20	0	159	143,750	4,531	587	0	100	123	0
พักหัน	134	4	97	0	16	482,409	357	554	0	0	47	10
สระแจง	160	1	27	0	222	5,381	27,182	368	0	0	120	7
ยอดรวม	1,050	13	255	9	1,747	1,063,439	51,819	3,352	12	100	745	41

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบางระจัน พ.ศ.2564

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์.....แห่ง คือ .....
- ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน.....แห่ง คือ.....
- ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....จำนวน คือ.....
- ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ 9 ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ที่	ตำบล	เกษตรกร	กุ้งทะเล	กึ่งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำ สวยงาม	สัตว์น้ำ อื่นๆ
		รวม (ราย)						
1	พักทัน	46	-	-	-	43	-	3
2	สิงห์	60	-	-	-	60	-	-
3	สระแจง	82	-	-	-	82	-	-
4	แม่ลา	44	-	-	-	44	-	-
5	ไม้ดัด	59	-	-	-	56	-	3
6	บ้านจำ	46	-	-	-	45	-	1
7	เชิงกลัด	42	-	-	-	38	1	3
8	โพชนไก่อ	51	-	-	-	48	-	3
รวม		430	-	-	-	416	1	13

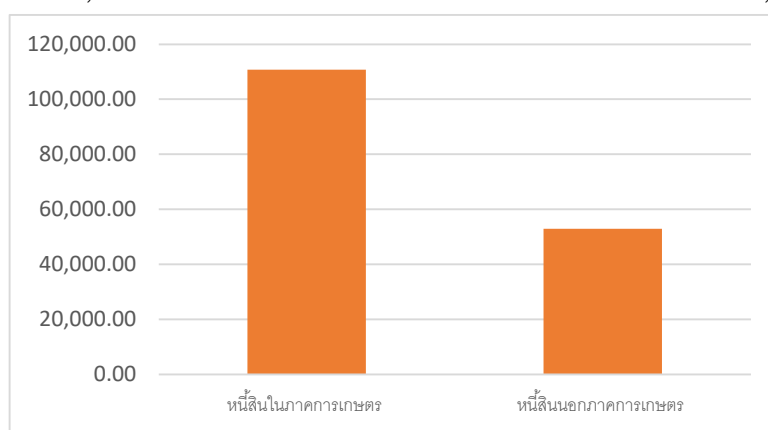
ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564

2) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ของประชากรในเขตอำเภอบางระจัน จากข้อมูลความเป็นพื้นฐานระดับอำเภอ ปี 2564 รายได้เฉลี่ย 301,857.47 บาท/ครัวเรือน/ปี รายได้ต่อคนเฉลี่ย 113,000.98 บาท/คน/ปี และจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดสิงห์บุรี ปี 2564 รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 11,813.58 บาท/ครัวเรือน/เดือน

3) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

หนี้สินเฉลี่ยของเกษตรกรอำเภอบางระจัน ปี 2558 เท่ากับ 165,691.29 บาท/ครัวเรือน/ปี โดยเป็นหนี้สินในภาคการเกษตร 96,808.44 บาท/ครัวเรือน/ปี และหนี้สินนอกภาคการเกษตร 68,882.86 บาท/ครัวเรือน/ปี

ภาพที่ 11 แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2564

6.2 ผลผลิตถั่มวลรวมของจังหวัดสิงห์บุรี

ผลผลิตถั่มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. 2560 เท่ากับ 26505 ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี 2559) มีมูลค่าเท่ากับ 25,233 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 1,272 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.04

ตารางที่ 10 แสดงผลผลิตถั่มวลรวมจังหวัดสิงห์บุรี ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2556-2560

รายการ (ล้านบาท)	ปี พ.ศ.				
	2556	2557	2558	2559	2560
ภาคการเกษตร	5646	4,102	2,644	2,455	3,225
ภาคบริการ	13,396	12,912	13,249	13,961	14,798
ภาคอุตสาหกรรม	8,707	8,630	8,468	8,817	8,481
ผลผลิตถั่มวลรวมจังหวัด	27,749	25,644	24,361	25,233	26,505
ผลผลิตถั่มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	136,890	126,006	119,294	123,201	129,095
จำนวนประชากร (1,000 คน)	203	204	204	205	205

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2564

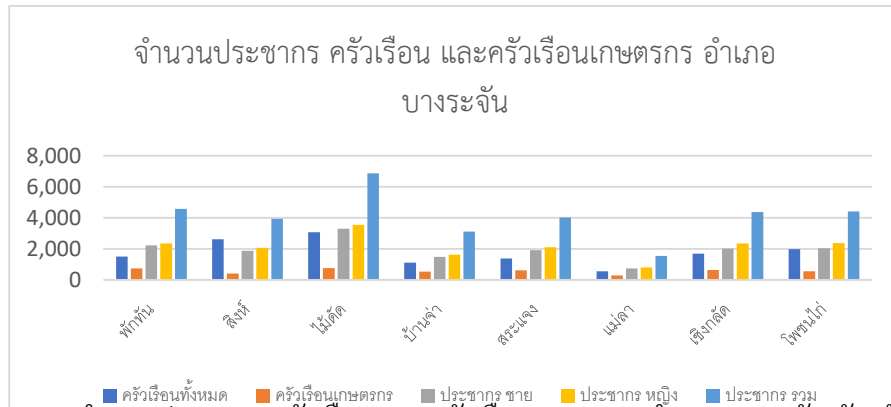
6.3 จำนวนครัวเรือน

อำเภอบางระจัน มีประชากรทั้งสิ้น 19,228 คน จำนวนครัวเรือน 7,198 ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย 9,261 คน หญิง 9,967 คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้ ตารางที่ 11 ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
1	พักพัน	1,515	743	2,232	2,349	4,581
2	สิงห์	2,617	429	1,893	2,060	3,953
3	ไม้ดัด	3,079	771	3,315	3,561	6,876
4	บ้านจำ	1,117	537	1,501	1,627	3,128
5	สระแจง	1,382	634	1,923	2,104	4,027
6	แม่ลา	567	300	741	818	1,559
7	เชิงกลัด	1,697	643	2,024	2,359	4,383
8	โพชนไก่	1,986	559	2,053	2,375	4,427

รวม	7,198	4,616	9,261	9,967	19,228
-----	-------	-------	-------	-------	--------

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564

ภาพที่ 12 แสดงจำนวนประชากร ครีวเรือน และครีวเรือนเกชตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงบุรี (ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ.2564)

6.4 การศึกษา

อำเภอบางระจัน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จำนวน 2 โรงเรียน มีโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงบุรี จำนวน 19 โรงเรียน โรงเรียนเอกชน จำนวน 2 โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 ศูนย์

6.5 การสาธารณสุข

1. สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุข

1.1 สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย

1.1.1 สถานบริการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่

1) โรงพยาบาลชุมชน 30 เตียง ระดับ F2	จำนวน 1 แห่ง
2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	จำนวน 6 แห่ง
3) สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ60 พรรษานวมินทราชินี	จำนวน 1 แห่ง
4)โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสาขาวัดน้อยนางหงษ์	จำนวน 1 แห่ง

1.2 สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย

1.2.1 คลินิกเอกชนสาขาเวชกรรมแผนปัจจุบัน	จำนวน 6 แห่ง
1.2.2 คลินิกเอกชนสาขาทันตกรรม ชั้น 1	จำนวน 1 แห่ง
1.2.3 คลินิกเอกชนสาขาการพยาบาลและผดุงครรภ์	จำนวน 4 แห่ง
1.2.4 ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	จำนวน 8 แห่ง
1.2.5 ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ	จำนวน 6 แห่ง

1.3 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

1.3.1 แพทย์	จำนวน 7 คน
1.3.2 ทันตแพทย์	จำนวน 5 คน
1.3.3 เภสัชกร	จำนวน 3 คน
1.3.4 พยาบาล	จำนวน 34 คน

1.3.5 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 66 คน

1.3.6 อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 831 คน

6.6 ประเพณีและวัฒนธรรม

อำเภอบางระจัน มีประเพณีและวัฒนธรรม สืบทอดกันมาหลายยุคหลายสมัย ได้แก่ ประเพณีตรุษสงกรานต์ ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน หล่อเทียนพรรษา แห่เทียนพรรษา ตักบาตรเทโว ลอยกระทง งานบวช งานแต่ง และงานโกนจุก ฯลฯ

1) การนับถือศาสนา

- ประชาชนในอำเภอบางระจันส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

2) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

- แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแม่ให้น้ำน้อย ตำบลเชิงกลัด วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพระปรารักษ์ ตำบลเชิงกลัด

7. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

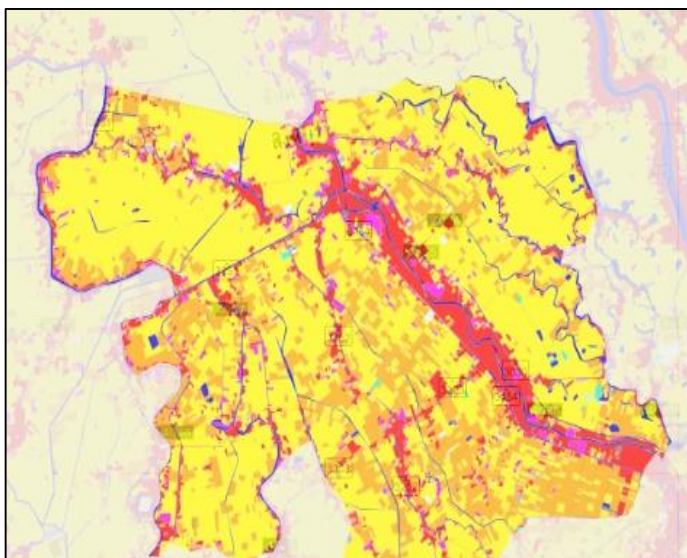
7.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านชุมชนและที่อยู่อาศัย

อำเภอบางระจัน มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา จำนวน 68,415.25 ไร่ ร้อยละ ๕๘.๘๒ รองลงมาคือพื้นที่พืชไร่ จำนวน 25,434.69 ไร่ ร้อยละ 21.68 และพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน 14,164.81 ไร่ ร้อยละ ๑๒.๐๘

ตารางที่ 12 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	-	-
พืชไร่	25,434.69	21.68
ไม้ยืนต้น	338.93	0.29
ไม้ผล	3,070.83	3.99
พืชสวน	250.30	0.21
พื้นที่นา	68,415.25	58.32
พื้นที่น้ำ	4,684.04	3.99
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	183.94	0.16
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	280.09	0.24
พื้นที่ลุ่ม	28.04	0.02
พื้นที่น้ำ	53.21	0.05
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	14,164.81	12.08
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	400.16	0.34

ที่มา: agri-map-online.moac.go.th พ.ศ. 2564

การใช้ที่ดิน			
บางระจัน: รวมพื้นที่ 117,304.29 พื้นที่ (ไร่)			
ขอบเขต	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
บางระจัน	พื้นที่นา	68,415.25	58.32
	พืชไร่	25,434.69	21.68
	พื้นที่ชุมชน...	14,164.81	12.08
	พื้นที่น้ำ	4,684.04	3.99
	ไม้ผล	3,070.83	2.62
	พื้นที่เบ็ดเตล็ด...	400.16	0.34
	ไม้ยืนต้น	338.93	0.29
	ทุ่งหญ้า...	280.09	0.24
	พืชสวน	250.30	0.21
	สถานที่...	183.94	0.16

ภาพที่ 13 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ที่มา: agri-map-online.moac.go.th พ.ศ. 2564

ภาพที่ 14 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ที่มา: agri-map-online.moac.go.th พ.ศ. 2564

8. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

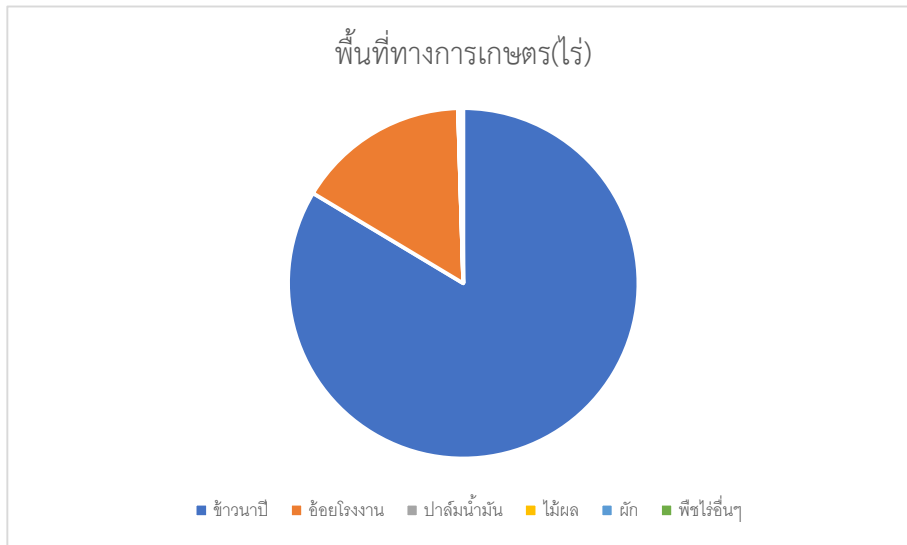
อำเภอบางระจัน พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลักในปี 2564 ได้แก่ ข้าว ไม้ผลไม่ย่นต้น พืชไร่ โดยข้าวมียพื้นที่ปลูกมากจำนวน 71,249 ไร่ รองลงมา คือ ไม้ผลไม่ย่นต้น มีพื้นที่ปลูกจำนวน 250 ไร่ และพืชไร่ มีพื้นที่ปลูก จำนวน 11,385 ไร่ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการทำประมงและเลี้ยงสัตว์บ้างแต่ไม่มากนัก

21

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	พื้นที่ทางการเกษตร(ไร่)						รวมทั้งหมด
	ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	ปาล์มน้ำมัน	ไม้ผล	ผัก	พืชไร่อื่นๆ	
สิงห์	5,183	820	0	12	1	0	6,016
พิกหัน	12,511	1,215	0	40	10	32	13,808
ไม้ดัด	7,343	2,747	0	34	1	0	10,125
บ้านจ่า	6,905	1,112	0	12	4	0	8,033
สระแจง	8,059	2,154	0	25	25	10	10,273
แม่ลา	5,644	231	0	8	1	0	5,884
โพชนโคก	6,173	1,792	6	84	2	0	8,057
เชิงกลัด	7,746	1,272	0	35	0	0	9,053
รวม	59,564	11,343	6	250	44	42	

ที่มา: ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 15 แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564)

9. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

อำเภอบางระจัน มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 14 รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน

22

ที่	ชื่อผู้ประกอบการ	ชื่อประธานกลุ่ม/เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
1	สหกรณ์สตรีโค้งวัดแมว	นาย สมอน คุ่มครอง	ปลาช่อนแดดเดียว	77/3	3	สิงห์
2	กลุ่มอนุรักษ์เครื่องปั้นดินเผาเตาแม่บ้านน้อย	นาย กิตติ เสงี่ยมเจริญสิงห์	ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา	3	7	เชิงกลัด
3	ผักไร้สารเคมี	นาง วรามาศ เปลียนอร่าม	ต้นหอม(หอมแบ่ง)	23/2	12	ไม้ดัด
4	ขนมเป็ยะชาววังพงศกร	นาง วันเพ็ญ หาญคำ	คุกกี้	32/5	2	แม่ลา
5	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านดาวเรืองพัฒนา	นางสาว เข้มทอง สกุนี	ขนมเป็ยะ	57	11	ไม้ดัด
6	นางจุฑาภา วัชรวงษ์ทวี	นาง จุฑาภา วัชรวงษ์ทวี	ปลาช่อนแดดเดียว	14	2	แม่ลา
7	นายบุญชอบ อิมเชื้ออยู่	นาย บุญชอบ อิมเชื้ออยู่	เมล่อน	52/2	1	พักหัน
8	ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	นาย สุภกร อุเรือ	ที่วางเทียนหอม	9	3	สิงห์
9	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปตำบลแม่ลา	นางสาว อุบล ทองน่วม	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	3	2	แม่ลา
10	ฟาร์มก้านันเขียว	นาย ยงยุทธ์ ยอดสร้อย	ปลาช่อนแดดเดียว	44/4	2	แม่ลา
11	กระเป๋าสานจากเส้นพลาสติก	นาง นัยนา กิ่งละ	กระเป๋าสานสตรี	34/1	2	โพชนไก่

12	นางสมพิศ ร่วมรักษ์	นาง สมพิศ ร่วมรักษ์	ที่เก็บกัญแจจากผ้า	51	3	โพชนไก่
13	วิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์ดินญี่ปุ่นบางบัว	นาง รักษ์วรีญ์ เทียมทันพร	ครีมขนาด ดันกล้วยประดิษฐ์จากดิน	19/1	10	ไม้ตัด
14	นางสาวณัฐริณี ล้อมวงษ์	นางสาว ณัฐริณี ล้อมวงษ์	ขนมลูกเต๋า คุกกี้	89/6	7	ไม้ตัด
15	นันทกร ประสมเนตร	นางสาว นันทกร ประสมเนตร	ซีฟ่อน	39/5	7	ไม้ตัด
16	ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา	นางสาว รจนา จันทราสา	ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา	29	8	สิงห์
19	กลุ่มสมุนไพรวัดม่วงชุม	นางสาว นีราภา ป่อไหม	ปลาแดดเดียวทอดอบ	7	9	ไม้ตัด
21	ทองพับสมุนไพรน้องอะตอม	นาง วิวรรณ ศรีเหรา	ทองพับสมุนไพร	50	5	สระแจง
22	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลบ้านจ่า	นาย พิรุณี อิศรานุรักษ์	ข้าวขวัญบ้านจ่า	8/1	3	บ้านจ่า
23	กะหรี่ปั๊พน้องเอ	นาย นครินทร์ สังข์ทอง	กะหรี่ปั๊พน้องเอ	53/1	2	แม่ลา
24	นายธวัช ผลเกิด	นาย ธวัช ผลเกิด	ข้าวหอมสุช	22/2	10	ไม้ตัด
25	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ปลอดสารตำบลแม่ลา	นาย วันชัย โพธิสมภาพวงษ์	ข้าวกล้องข้าวเหนียวพันธุ์ลิ้มฝัว	9/1	11	โพชนไก่
27	กลุ่มเกษตรกรรมใจ	นาย อรรถดิกร พิสิฐสุวรรณกร	ข้าวกล้องไรท์เบอร์รี่	46	3	เชิงกลัด
28	วิภาร์คี่สมุนไพร	นางสาว วิภาร์คี่ ภิภักตร์รัตนกุล	ซีฟุ้งสมุนไพร	41	9	เชิงกลัด
29	นางสมใจ รอดระรัง	นาง สมใจ รอดระรัง	กล้วยตาก	47	6	ไม้ตัด
30	โอท็อปโรงเรียนวัดคิม	นายบรรเทิง โนนเปื่อย	กึ่งติดผมดินปั้น		5	สระแจง
31	บางระจันบ้านศิลป์	นางสาว จินตนา มั่นคง	งานปั้นแป้งขนมปัง	54/2	10	ไม้ตัด
32	นางกิมมัย ธรรมรังษี	นาง กิมมัย ธรรมรังษี	ตะไคร้หอมไต้ยุง		4	ไม้ตัด
33	กลุ่มแม่บ้านร่วมใจ	นางสาวพิทยา อุทอง	ตระกร้าทรงกลมสูง	38/1	13	เชิงกลัด

23

ที่	ชื่อผู้ประกอบการ	ชื่อประธานกลุ่ม/เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
34	กลุ่มบ้านหนองโหลงพัฒนา	นาง ประนอม อ่วมพิมพ์	น้ำยาเอนกประสงค์	65	1	บ้านจ่า
35	นางสาวจรินทร์ นามบุญ	นางสาว จรินทร์ นามบุญ	ปุ๋ยหมักชีวภาพ	38	13	เชิงกลัด
36	ช.บุญเลิศ	นาง เสนีย์ บุญเลิศ	น้ำมะนาวแปรรูป	62/1	10	ไม้ตัด
37	กระยาสารที่บ้านห้วยสามัคคี	นางสาว สีนวน ต่องจิตร	กระยาสารท	21	6	แม่ลา
39	กลุ่มอาชีพทำไม้กวาด	นาย สมศักดิ์ พ่วงเอี่ยม	ข้าวปลอดภัย	8/1	11	โพชนไก่
40	จักสานจากเส้นพลาสติก	นางสาว น้ำอ้อย พิบาลบุตร	ตระกร้าผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก	5	5	สิงห์
41	กลุ่มแม่บ้านแม่ลามหาราชานุสรณ์	นาง จุฑาภา วัชรวงษ์ทวี	ปลาช่อนแดดเดียว	14	1	แม่ลา
42	นางสาวสุรางคณา ดิษเสตะ	นางสาว สุรางคณา ดิษเสตะ	ประคบสมุนไพร	89	2	พักทัน
43	กลุ่มผู้สูงอายุโพชนไก่	นางสาว สุปรานี เขียมบุญ	ครีมนวดผม น้ำยาปรับผ้านุ่ม	7	5	โพชนไก่
44	กลุ่มแม่บ้านท่าศาลเจ้า	นาง บุญยีน ทัพย์ทวี	ตะกร้าพลาสติก	23/3	3	เชิงกลัด
45	กลุ่มสิงห์ชาวบ้านทุ่งกล้วยน้อย	นางสาว ไบศรี ฉิมพาลี	กระเป๋ากจากผักตบชวา	16	7	พักทัน
47	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขวัญข้าวบางระจัน	นางสาว นันทน์ภัส รุ่งแสง	น้ำพริกเผา	24/2	2	เชิงกลัด
48	แคปหมูกระจก	นาง มัสยา วงศ์ใหญ่	น้ำพริกแคปหมู	50	4	สระแจง

49	นางบุปผา ทำดี	นาง บุปผา ทำดี	กระเป่าผ้า	19/3	2	แม่ลา
50	กลุ่มสัมมาชีพสมุนไพร	นาย ลำดวน คำนันท์	น้ำยาขัดห้องน้ำผสมมะกรูด	17/3	2	ไม้ตัด
51	สปู่สมุนไพรไอคิว	นางสาว จิณัฐตา ขอนทอง	สปู่สมุนไพรไอคิว	25	3	ไม้ตัด
52	แปรรูปน้ำพริก	นางสาว มดแดง อยู่เอี่ยม	น้ำพริกแกง	9/2	5	แม่ลา
54	เฮี้ยปลาต้ม	นาย วรพงศ์ มานิตย์	กล้วยตาก ปลาต้ม	4/1	4	ไม้ตัด
56	นางศิริลักษณ์ ฉิมบุรุษ	นาง ศิริลักษณ์ ฉิมบุรุษ	กระเป่าหนัง	3	7	ไม้ตัด
58	กลุ่มข้าวแปรรูปบ้านบางวัว	นาย พนมวัฒน์ เทียมทันพร	ข้าวทับทิมชุมแพ	19/1	10	ไม้ตัด
59	นางสาวสุปราณี เอี่ยมบุญ	นางสาว สุปราณี เอี่ยมบุญ	ครีมนวดผม	124/2	3	สิงห์
61	บ้านดอกไม้	นาย ประจวบ เหลือหลาย	ดอกไม้ประดิษฐ์	99/6	6	ไม้ตัด
62	ปรินทร์ หนูใจหาญ	นางสาว ปรินทร์ หนูใจหาญ	ข้าวเกรียบเห็ด 3 อย่าง	14/7	5	โพชนไก่
63	นางทัศนีย์ พรหมพิทักษ์กุล	นาง ทัศนีย์ พรหมพิทักษ์กุล	ถั่งเช่า น้ำผสมเห็ดถั่งเช่า	3/1	5	เชิงกลัด
64	กลุ่มแม่บ้านบางวัวสามัคคี	นาย อำนาจ จำสกุล	รูปหล่อวีรชนชาวบ้านบางระจัน	34	10	ไม้ตัด
65	นางสาวสายพิน จินเทห์	นางสาว สายพิน จินเทห์	ดินหมักพร้อมปลูก	18/2	7	เชิงกลัด
66	นางสาวรวีสร่า แสงทอง	นางสาว รวีสร่า แสงทอง	ขนมเปียะ	25/2	1	โพชนไก่
67	นางสาวอมรรรัตน์ อยู่ประเสริฐ	นาง อมรรรัตน์ อยู่ประเสริฐ	กระเป่าผ้า	24	3	แม่ลา
68	นายเมือง อยู่ประเสริฐ	นาย เมือง อยู่ประเสริฐ	ยาต้มสมุนไพร	24	3	แม่ลา
69	กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์	นาง บังเอิญ ทิวเชียง	ดอกไม้ประดิษฐ์	1/3	13	เชิงกลัด
70	ขนมเปียะแม่ซิม	นางสาว ชาญพร ทองมี	ขนมเปียะ	89	2	สิงห์
71	นางเสมอ ศรีโพโรจน์	นาง เสมอ โพโรจน์	ขนมกระทู้พิพ	24/3	3	แม่ลา
72	นางพิกุล สีฝึก	นาง พิกุล สีฝึก	กระเป่าผ้าต้นไม้	23/3	1	เชิงกลัด

ที่	ชื่อผู้ประกอบการ	ชื่อประธานกลุ่ม/เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่	ตำบล
73	นางน้ำผึ้ง โพธิ์วัง	นาง น้ำผึ้ง โพธิ์วัง	กระเป่าผ้าต้นไม้	33	1	เชิงกลัด
75	พรทิพย์ แป้นพงษ์	นาง พรทิพย์ แป้นพงษ์	สปู่สมุนไพร	47/6	7	เชิงกลัด
76	นางสอ อ่อน	นาง สอ อ่อน	บาล์มสมุนไพร	18/9	7	เชิงกลัด
77	แสงเดือน ดิสอาด	นางสาว แสงเดือน ดิสอาด	น้ำมันข้าวโพด	19	7	เชิงกลัด
78	ขนมไทยครูยาย	นาย อภิชาติ ยิ้มอ่อน	ขนมชั้น	5	5	แม่ลา
79	กลุ่มแม่ลาพัฒนา	นาง ชนาภา โพธิ์กัน	กุนเชียงปลา	31/1	1	แม่ลา
80	นางเชนิสา แก้วมงคล	นาง เชนิสา แก้วมงคล	ขนมตะโก้	18/3	6	แม่ลา
81	น.ส.บุญช่วย กลับฝั่ง	นางสาว บุญช่วย กลับฝั่ง	ขนมตาลสูตรโบราณ	11/2	5	แม่ลา
82	ปวีณ์ฉัตร ธนพัชจิริณี	นาย สุวิจักขณ์ ธนพัชจิริณี	น้ำมะกรูดเอนกประสงค์	72	6	ไม้ตัด
83	กลุ่มแม่บ้านพักทัน ม.6	นาง สุมาลิน ขุนทอง	สปู่สมุนไพร	50/9	6	พักทัน
85	กลุ่มข้าวหอมมะลิตำบลบ้านจำ	นาย เจริม สรमानะ	ข้าวหอมมะลิ	6/3	2	บ้านจำ
86	เอปปลาแดดเดียว	นาย วิโรจน์ ทองทัศนีย์	ปลาช่อนแดดเดียว	22	1	สิงห์
87	น้ำผึ้ง แฉงฉวี	นาง น้ำผึ้ง แฉงฉวี	ข้าวหมาก	21	11	โพชนไก่
90	ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวไก่โต้ง	นาย ชำนาญ ตาระกา	ตะเกียงโคมไฟ	12/1	5	ไม้ตัด

91	นายสรสิทธิ์ น้ำแก้ว	นาย สรสิทธิ์ น้ำแก้ว	กระเป๋าผ้าทำงานมือ	12/4	8	สิงห์
92	นางจิราวรรณ ศรีสังข์	นาง จิราวรรณ ศรีสังข์	ขนมไข่หงษ์ สูตรสมุนไพร	65/1	10	พักหัน
93	วิสาหกิจชุมชน 9 พอเพียงบางระจัน	นางสาว อธิรญา สงวนเนตร	น้ำมะนาวพร้อมดื่ม	33/1	9	เชิงกลัด
94	นายอุทิศ น้ำดอกไม้	นาย อุทิศ น้ำดอกไม้	ขนมเปียะไส้ทองหยอด	30	7	ไม้ตัด
95	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ดีพอเพียง	นางสาว ศิวกรณ์ นภารานนท์	น้ำส้มควั่นไม้ มูลไส้เดือน	53/5	3	เชิงกลัด
96	นางสุนน น้ำแก้ว	นาง สุนน น้ำแก้ว	กะปิตหวาน	12/2	8	สิงห์
97	ป.แดน เกษตรฟาร์ม	นาย ศุภสัมพันธ์ ช่วยบุญ	ปลาช่อนแดดเดียว	7	3	แม่ลา
98	นางสาวปราภทพิพย์ เทียนเฉลิม	นางสาว ปราภทพิพย์ เทียนเฉลิม	ตะกร้า	32/8	4	สระแจง
99	นางสาวสุรรัตน์ พึ่งสวัสดิ์	นางสาว สุรรัตน์ พึ่งสวัสดิ์	น้ำสมุนไพร	29	5	สิงห์
100	ผลิตภัณฑ์บ้านกะลาชวนพิศ	นางสาว มุกดา ท้าวจันทรา	กำไลข้อมือ	20/8	3	สิงห์
101	เจ้ออัยพลาสติกสาน	นางสาว ครสวรรณ บุญสาย	กระเป๋าสะพาย	99/1	6	ไม้ตัด
102	นายสมชาย ลิ่มตรีวงศ์ศักดิ์	นาย สมชาย ลิ่มตรีวงศ์ศักดิ์	มะนาวดองตราแม่น้ำน้อย	23/1	8	โพชนไก่
103	นายอุเทน เปียหลอ	นาย อุเทน เปียหลง	ระนาดกระเบื้อง	41/1	3	สิงห์
104	นางเพ็ญจันทร์ วรรณศรี	นาง เพ็ญจันทร์ วรรณศรี	น้ำยาหม้อดิน	17	6	เชิงกลัด
105	นางสมิตามนต์ อิ่มเชื้ออยู่	นาง สมิตามนต์ อิ่มเชื้ออยู่	น้ำพริกเผา	140	8	ไม้ตัด
106	นางสำเนา พันธุ์ผูก	นางสำเนา พันธุ์ผูก	ขนมไข่หงษ์ ฝรั่ง	25	2	โพชนไก่
107	กลุ่มบ้านหนองไขลง	นางสาวกิตติกานต์ ชื่นกลิ่น	น้ำหมักชีวภาพ	65/1	1	บ้านจำ
108	นางกนิษฐา จันทวงศ์	นางกนิษฐา จันทวงศ์	กล้วยฉาบ กล้วยอบเนย	30	4	พักหัน
109	หมูไสร่ง	กัญพัชชา รอดมา	หมูไสร่ง	10/1	3	ไม้ตัด

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564

ตารางที่ 15 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	135
เครื่องดื่ม	10
ผ้า เครื่องแต่งกาย	5
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	109
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	35
รวม	294

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564

ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อ	ที่ตั้ง	จำนวนสมาชิก	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านดาวเรืองพัฒนา	57 หมู่ 11 ต.ไม้ตัด	8	น.ส.เข็มทอง สุกุณี	0890864275
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปตำบลแม่ลา	3 หมู่ 2 ต.แม่ลา	8	นางอุบล ทองน่วม	0813204729

วิสาหกิจชุมชน HAND MADE ตันกล้าอาชีพตำบลโพชนไก่	51 หมู่ 3 ต.โพชนไก่	48	นางสมพิศ ร่วมรักษ์	0873714079
วิสาหกิจชุมชนตันกล้าตำบลพักทัน	22/4 หมู่ 10 ต.พักทัน	46	นางเชิงเขาว์ เพ็ชรรักษ์	0895384361
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอ้อมทรัพย์แม่บ้านบางวัว	26/4 หมู่ 11 ต.ไม้ตัด	25	นางวัลณา พูลสวัสดิ์	0884633233
วิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์ดินญี่ปุ่นบางวัว	19/1 หมู่ 10 ต.ไม้ตัด	9	นางรภัสวรัญ เทียมทันพร	0870669550
วิสาหกิจชุมชนวิถีสรมสมุนไพร	41 หมู่ 9 ต.เชิงกลัด	38	นางวิภาวรัศมี ภิมุกศิริตันนุกุล	0635982891
วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะอำเภอบางระจัน	59/4 หมู่ 1 ต.บ้านจำ	17	น.ส.จำเนียร ชื่นกลิ่น	0652633583
วิสาหกิจชุมชนวิถีชีวิตเกษตรพอเพียง	35 หมู่ 2 ต.โพชนไก่	17	นายชยุตม์ โตสำราญ	0982967538
วิสาหกิจชุมชนบ้านท่าศาลเจ้า	65/1 หมู่ 1 ต.บ้านจำ	10	นางประภาสิริ ปิ่นทอง	0864400800
วิสาหกิจชุมชนขวัญข้าวบางระจัน	24/2 หมู่ 2 ต.เชิงกลัด	24	น.ส.นันทน์ภัส รุ่งแสง	0814430809
วิสาหกิจชุมชนบ้านทุ่งกลับใหญ่ร่วมใจ	35/7 หมู่ 6 ต.พักทัน	15	นายอนุสร อินทโชติ	0898200276
วิสาหกิจชุมชนหนองโหลงพัฒนา	65/1 หมู่ 1 ต.บ้านจำ	52	น.ส.กิตติกานต์ ชื่นกลิ่น	0854220991
วิสาหกิจชุมชนบ้านไม้ใหญ่ร่วมใจ	38/1 หมู่ 13 ต.เชิงกลัด	17	น.ส.พิทยา อู่ทอง	0614810607
วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้บ้านหนองโหลง	65 หมู่ 1 ต.บ้านจำ	36	นายโกมล ลีลาศวิจิต	0898069027
วิสาหกิจชุมชนนกเอี้ยง เบเกอร์รี่	70 หมู่ 2 ต.สิงห์	9	น.ส.เบญญาภา ทองมี	0819474738
วิสาหกิจชุมชนอาหารสุขภาพดีพอบ้านเก่าโพธิ์หลังเสือ	11/3 หมู่ 3 ต.บ้านจำ	20	นายปัญญาพัฒน์ ท่าทอง	0818052312
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง	53/5 หมู่ 3 ต.เชิงกลัด	7	น.ส.ศิวภรณ์ นภาพารานนท์	0839553953
วิสาหกิจชุมชนฯ พอเพียง บ้านบางระจัน	33 หมู่ 9 ต.เชิงกลัด	7	น.ส.อชิรญา สงวนเนตร	0874422422
วิสาหกิจชุมชนบ้านตลาดโพธิ์ ม.4	4/1 หมู่ 4 ต.ไม้ตัด	7	นายวรพงศ์ มานิตย์	0661642654
วิสาหกิจชุมชนหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	41/1 หมู่ 1 ต.บ้านจำ	12	น.ส.นงเล็ก พ่วงประเสริฐ	0898069027
ชื่อ	ที่ตั้ง	จำนวน	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์
วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อบ้านหนองลาด	52 หมู่ 12 ต.ไม้ตัด	10	นางคำนึ่ง พุดเผือก	0812509561
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรไร่อ้อยแปลงใหญ่	24 หมู่ 2 ต.เชิงกลัด	35	นายสุรัตน์ โพธิ์ดี	0819940293
วิสาหกิจชุมชนปลายนาถ้อยค้อย city	49/2 หมู่ 8 ต.บ้านจำ	21	นายณชวณนท์ เอี่ยมสมาน	0936654474
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ปลาช่อนแม่ลา อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี	7 หมู่ 3 ต.แม่ลา	10	นายศุภกสิษฐ์ ช่วยบุญ	0619895197
วิสาหกิจชุมชนบ้านระจัน	89 หมู่ 2 ต.สิงห์	7	นางสิริกร ชิตชาติศรี	0649657428
วิสาหกิจชุมชนบ้านชั้นสูงตร	22/1 หมู่ 7 ต.โพชนไก่	7	นายธงชัย ก้อนทอง	0800208022
วิสาหกิจชุมชนข้าวหอมบ้านบางวัว	45/3 หมู่ 11 ต.ไม้ตัด	12	น.ส.จำลองลักษณ์ สุขสมเษกร	0861317949

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
HAND MADE ตันกล้าอาชีพตำบลโพชนไก่	51	3	โพชนไก่	15	นางสมพิศ ร่วมรักษ์
นกเอี้ยงเบเกอร์รี่	70	2	สิงห์	9	น.ส.เบญญาภา ทองมี
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลสระแจง	24/4	1	สระแจง	25	นางมาลัย ปานตา

กลุ่มแม่บ้านตำบลไม้ดัด	13/8	7	ไม้ดัด	7	นางอำนวยการ ทองสี
ดาวเรืองพัฒนา	57	11	ไม้ดัด	14	น.ส.เข็มทอง สุกุณี

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
โรงเรียนชุมชนวัดพระปรารงค์วิริยวิทยา	-	9	เชิงกลัด	24	อยู่ระหว่างการดำเนินการ
โรงเรียนวัดห้วยเจริญสุข	-	2	พักทัน	-	อยู่ระหว่างการดำเนินการ
โรงเรียนวัดคิม	-	5	สระแจง	-	อยู่ระหว่างการดำเนินการ
โรงเรียนวัดบ้านจำ	-	5	บ้านจำ	-	อยู่ระหว่างการดำเนินการ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
ศูนย์ข่าวอาชีพชุมชนต้นกล้าพักทัน	22/4	10	พักทัน	20	นางเชิงเขาว์ เพ็ชรภักษ์
วิถีชีวิตเกษตรพอเพียง	35	2	โพชนไก่	15	นายชยุตย์ โตสำราญ
กลุ่มส่งเสริมการผลิตและแปรรูปปลา	13/2	4	สระแจง	15	นางปราณี โพธิ์กลอง
อาหารสุขภาพดีพอ	11/3	3	บ้านจำ	30	นายบุญญาพัฒน์ ทำทอง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

27

ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
สิงห์	2	1,594	1	40
ไม้ดัด	-	-	1	48
เชิงกลัด	-	-	2	113
โพชนไก่	1	318	1	53
แม่ลา	1	85	1	39
บ้านจำ	-	-	1	152
พักทัน	1	101	1	54
สระแจง	-	-	1	74
รวม	5	2,098	9	573

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

บทที่ 2

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

1. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

1.1 ข้อมูลเกษตรกรและองค์การเกษตรกร

1) เกษตรกร

(1) ครัวเรือนเกษตรกร

อำเภอบางระจัน มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 4,552 ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง 56-65 ปี จำนวน 1,414 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 31.06 รองลงมาอายุระหว่าง 65 ปีขึ้นไป จำนวน 1,168 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 25.66 อายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 1,056 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 23.20 อายุระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 596 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.09 อายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 301 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.61 และอายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 17 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	1,168	25.66
56 - 65 ปี	1,414	31.06
46 - 55 ปี	1,056	23.20
36 - 45 ปี	596	13.09
26 - 35 ปี	301	6.61
18 - 25 ปี	17	0.37
รวม	4,552	100

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 16 แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกช่วงอายุ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2564)

29

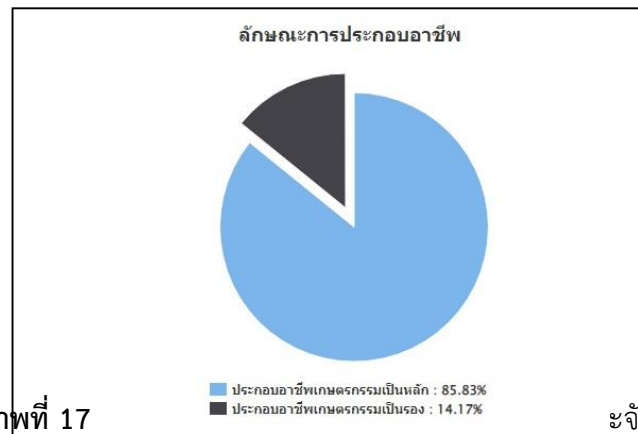
(2) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอบางระจัน มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จำนวน 3,907 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 85.83 และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน 645 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 14.17

ตารางที่ 20 แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	3,907	85.83
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	645	14.17

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 17 แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2564)

(3) ลักษณะการถือครองที่ดิน

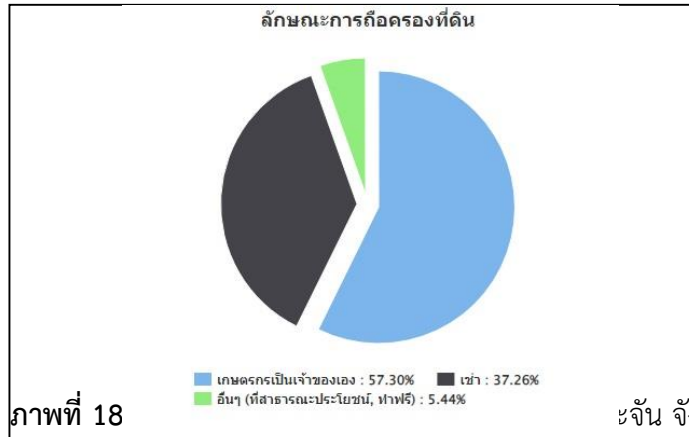
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอบางระจัน ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของจำนวน 3,099 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 57.30 รองลงมาคือ เช่า จำนวน 2,015 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 37.26 และอื่น ๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน 249 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.44 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
------------------	-----------	--------

เกษตรกรเป็นเจ้าของ	3,099	57.30
เช่า	2,015	37.26
อื่น ๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	294	5.44

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 18

ระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2564

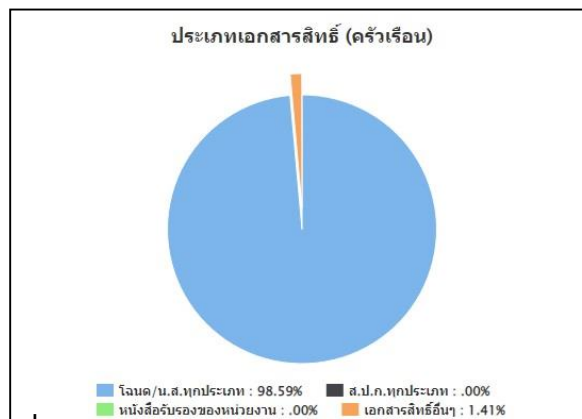
(4) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอบางระจัน มีการถือครองที่ดินแบบมีเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน 3,079 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 98.56 รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์อื่น ๆ จำนวน 44 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.41 และ หนังสือรับรองของหน่วยงานจำนวน 1 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.03 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่น ๆ	
3,079	0	1	44	3,124

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 19 แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2564

2) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(1) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอบางระจัน มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ 4 กลุ่ม มีสมาชิก 75 ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 5 กลุ่ม สมาชิก 70 ราย กลุ่มยุวเกษตรกร 4 กลุ่ม สมาชิก 149 ราย วิสาหกิจชุมชน 30 แห่ง สมาชิก 522 ราย สหกรณ์จำนวน 5 แห่ง สมาชิก 2,098 ราย และกลุ่มเกษตรกร 9 กลุ่ม สมาชิก 573 ราย

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	กลุ่มส่งเสริม		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
สิงห์	-	-	1	10	-	-	2	16	2	1,594	1	40
ไม้ดัด	-	-	2	20	-	-	5	34	-	-	1	48
เชิงกลัด	-	-	-	-	1	57	6	128	-	-	2	113
โพชนไก่	1	15	1	15	-	-	4	88	1	318	1	53
แม่ลา	-	-	-	-	-	-	3	25	1	85	1	39
บ้านจำ	1	30	-	-	1	27	7	159	-	-	1	152
พักหัน	1	20	-	-	1	38	2	61	1	101	1	54
สระแจง	1	10	1	25	1	27	0	0	-	-	1	74
รวม	4	75	5	70	4	149	29	511	5	2,098	9	573

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

3) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอบางระจัน มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) 1 ศูนย์ และศพก.เครือข่าย 16 ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2 ศูนย์ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน 2 ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 8 ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 4 ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน 1 ศูนย์

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏินูป	

สิงห์	-	-	-	-	1	-	-	-	-
ไม้ตัด	-	3	1	-	1	1	-	-	1
เชิงกลัด	-	3	-	-	1	1	-	-	-
โพชน	-	2	-	-	1	-	-	-	-
แม่ลา	-	3	-	-	1	1	-	-	-
บ้านจำ	-	1	-	1	1	1	-	-	-
พักทัน	1	3	1	1	1	-	-	-	-
สระ	-	1	-	-	1	-	-	-	-
รวม	1	16	2	2	8	4	0	0	1

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

(1) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอบางระจัน มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน 77 คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน 77 ราย รองลงมาคือครูบุญชื้ออาสา 21 ราย หมอদিনอาสา 13 ราย อาสาสมัครฝนหลวง 1 ราย อาสาปศุสัตว์ 1 ราย และอาสาสมัครเศรษฐกิจกิจการเกษตร 1 ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า 2 หน้าที่

ตารางที่ 25 แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชื้อ อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอ দিনอาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ กิจการเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
สิงห์	-	1	-	1	3	9	-	-	-
ไม้ตัด	-	1	-	-	-	14	-	-	-
เชิงกลัด	-	1	-	-	1	13	-	-	-
โพชนไก่	1	8	-	-	1	11	-	-	-
แม่ลา	-	2	-	-	1	6	-	-	-
บ้านจำ	-	1	-	-	-	8	-	-	-
พักทัน	-	2	-	-	3	10	-	1	-
สระแจง	-	5	-	-	4	6	-	-	-
รวม	1	21	-	1	13	77	-	1	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

(2) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอบางระจัน มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอบางระจัน มีประชาชนชาวบ้านจำนวน 7 คน

ตารางที่ 26 แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
ไม้ดัด	2	นายอำนาจ จำงสกุล นายชาญ บุญเลิศ	34 ม.10 ต.ไม้ดัด อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี 62/1 ม.10 ต.ไม้ดัด อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี
เชิงกลัด	1	น.ส.สุวรรณ ผลเกิด	33/5 ม.9 ต.เชิงกลัด อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี
บ้านจำ	1	นายสำอองค์ ทองเศวกร์	43/1 ม.4 ต.บ้านจำ อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี
พักทัน	2	นางเชิงเขาว์ เพ็ชรรักษ์ น.ส.ฉวี แสงสว่าง	22/4 ม.10 ต.พักทัน อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี 18/1 ม.1 ต.พักทัน อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี
สระแจง	1	นายกมล แก้วเกิด	57/4 ม.4 ต.สระแจง อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสิงห์บุรี, พ.ศ. 2564

(3) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นางเชิงเขาว์ เพ็ชรรักษ์

บ้านเลขที่ : 22/4 หมู่ที่ 10 ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลพักทัน ส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ 90 และพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (S1) ร้อยละ 90.00 มีคลองส่งน้ำในพื้นที่ การคมนาคมสะดวก โดยปลูกข้าวเพื่อส่งขายโรงสีและอีกร้อยละ 10.00 ปลูกเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้จำหน่าย แต่ประสบปัญหาการผลิตเมล็ดพันธุ์ไม่พอจำหน่าย การใช้ปัจจัยการผลิตสูง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ราคาปุ๋ยและสารเคมีแพง และปัญหาโรคและแมลงเข้าทำลายในพื้นที่การเกษตร

แนวทางการพัฒนา : ลดต้นทุนการผลิตข้าว การผลิตข้าวให้ได้คุณภาพดี

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

หลักสูตรเรียนรู้ : 1. การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร

2. การลดต้นทุนการผลิต

3. การทำบัญชีครัวเรือน

หลักสูตรบังคับ : 1. เกษตรทฤษฎีใหม่

2. เศรษฐกิจพอเพียง

3. เกษตรผสมผสาน

หลักสูตรเสริม : 1. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

2. การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล IFPP

3. วิสาหกิจชุมชน

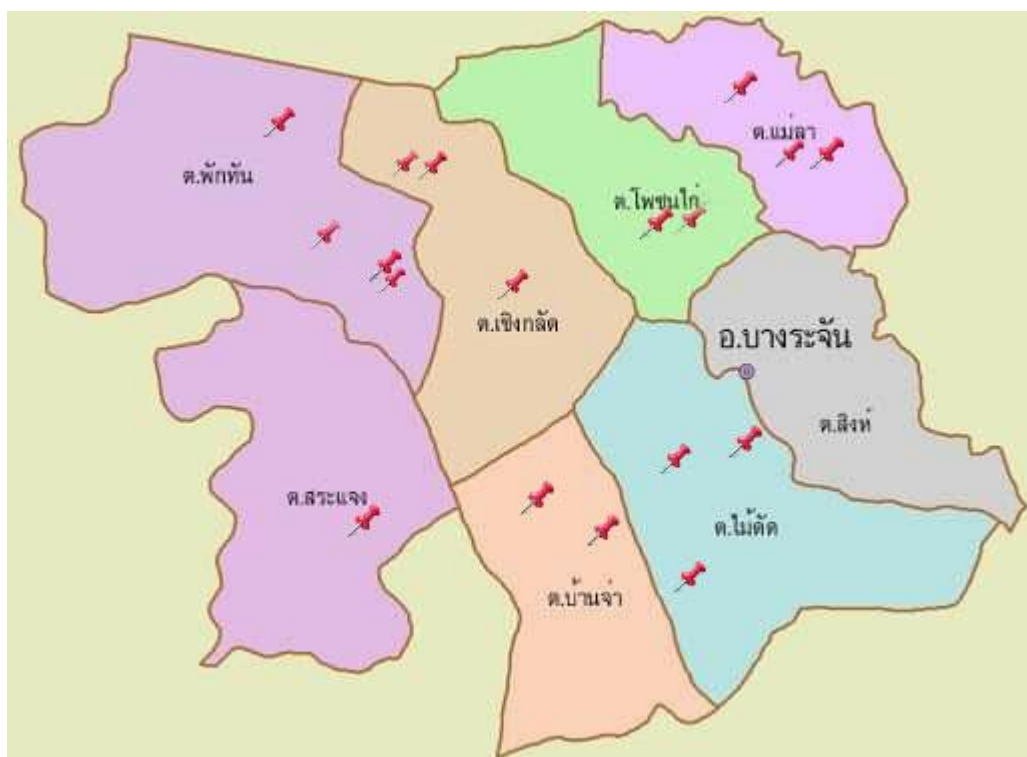
ศูนย์เครือข่าย จำนวน 17 ศูนย์

ตารางที่ 27 ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ชื่อศูนย์ฯ	ประเภท/กิจกรรม	ที่ตั้ง		ชื่อ-สกุล	เบอร์โทรศัพท์
			หมู่	ตำบล		
1	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	5	ไม้ดัด	นางประจวบ ทับเปีย	0854083467
2	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดิน	6	ไม้ดัด	นายลำจวน เจริญสุข	0966072502
3	ศจช.	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	13	ไม้ดัด	นายสุนทร ประเสริฐอินทร์	0826495469

4	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	9	เชิงกลัด	นางสาวสุวรรณ ผลเกิด	0818531161
5	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	3	เชิงกลัด	นางสาวศิวภรณ์ นภาวรานนท์	0968266522
6	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	9	เชิงกลัด	นางวัชรภรณ์ ม่วงมา	0890429955
7	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	2	โพชนไก่	นางสำเนา พันธุ์ผูก	0982989072
8	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	2	โพชนไก่	นายชยุตม์ โตสำราญ	0982967538
9	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดิน	2	แม่ลา	นายลำจวน เพ็งบุญ	0904303252
10	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	2	แม่ลา	นางสังวาล บุญเสื่อ	036587167
11	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	3	แม่ลา	นายศุภสิทธิ์ ช่วยบุญ	0953319277
12	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	4	บ้านจำ	นายวิทยา แก้วเกิด	0835525388
13	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้ด้านผัก	5	บ้านจำ	นายวินัย ทองคำ	0890352879
14	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้ด้านผัก	1	พักทัน	นายสมหมาย มีรักษ์	0890429955
15	ศจช.	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	10	พักทัน	นายสมศักดิ์ นิลเขียว	0892346066
16	ศดปช.	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	10	พักทัน	นายนาวินท์ ยิ้ม่อง	0983087926
17	ศพก.เครือข่าย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	4	สระแจง	นายกมล แก้วเกิด	0894943029

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 20 แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

(4) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

อำเภอบางระจัน มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว
ตำบลพักทัน และกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อ้อย ตำบลเชิงกลัด
แผนการผลิตรายกลุ่มของ แปลงใหญ่ข้าว ตำบลพักทัน
ที่อยู่ หมู่ 10 ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
กิจกรรมข้าว

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก 4,753 บาท/ต่อไร่ เป็น 3,803 บาท (20%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก 850 กก./ไร่ เป็น 900 กก./ไร่ (5.9 %)
- เป้าหมายรายได้ 9,000 บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย 3,803 บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

1. ลดต้นทุนการผลิต
2. เพิ่มผลผลิต

36

ตารางที่ 28 แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว ตำบลพักทัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
1.จัดเก็บข้อมูล ทำทะเบียนสมาชิก									←→						
1.1 ทบทวนบัญชีรายชื่อ และข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน									←→						
1.2 จัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่ม									←→						
2.แผนบริหารจัดการสินค้าเกษตรครบวงจร															
2.1 สนับสนุนวัสดุ การเกษตรเพื่อพัฒนาการผลิต(เมล็ดพันธุ์)										←→					
2.2 การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ	←→												←→		
2.3 การบริหารจัดการศัตรูข้าว	←→												←→		
2.4 สสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว	←→												←→		
2.5 ผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	←→	←→						←→		←→			←→		
2.6 ตรวจวิเคราะห์ดิน			←→						←→						

3. ยกระดับมาตรฐาน และเพิ่มมูลค่าสินค้า เกษตร														
3.1 มาตรฐาน GAP กลุ่ม	←												→	
4. เชื่อมโยงการตลาด	←												→	
4.1 สนับสนุนการ รวมกลุ่ม มีการบริหาร จัดการร่วมกัน	←												→	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

แผนการผลิตรายกลุ่มของ แปลงใหญ่อ้อย ตำบลเชิงกลัด

ที่ตั้งแปลง : หมู่ 2 ตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

กิจกรรมข้าว

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก 13,000 บาท/ต่อไร่ เป็น 9,000 บาท (30.7%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก 15,000 กก./ไร่ เป็น 20,000 กก./ไร่ (33.3 %)

37

- เป้าหมายรายได้ 11,250 บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย 9,000 บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

- ลดต้นทุนการผลิต
- เพิ่มผลผลิต

ตารางที่ 29 แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อ้อย ตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
1.จัดเก็บข้อมูล ทำทะเบียนสมาชิก									←	→					
1.1 วิเคราะห์จัดทำแผนและปรับปรุงข้อมูล (แปลงใหญ่ ปี 2561 2562 และ ปี 2563)									←	→					
1.2 จัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่ม									←	→					
1.3พัฒนาฐานระบบฐานข้อมูลกลางสมาชิกแปลงใหญ่									←	→					
2.แผนบริหารจัดการสินค้าเกษตรครบวงจร											←	→			
2.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรเน้นการบริหารจัดการกลุ่ม การเชื่อมโยงการตลาด (แปลงใหญ่ปี 2562 และ ปี 2563)	←												→		
2.2 สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้	←												→		
2.3 การบริหารจัดการศัตรูอ้อย	←												→		

2.4 สํารวจแปลงติดตาม สถานการณ์ศัตรูอ้อย															
2.5 ผลิตสารชีวภัณฑ์ ป้องกันกำจัดศัตรูอ้อย															
3.1 มาตรฐาน GAP อ้อย															
4. เชื่อมโยงการตลาด															
4.1 สนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการรวมกัน															

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

ตารางที่ 30 แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ตำบล	ชื่อกุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
1	พัททัน	แปลงใหญ่ข้าว ม.10 ตำบลพัททัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	ข้าว	39	889.5	นางเชิงเขาว์ เพ็ชรักษ์	0895384361
2	เชิงกลัด	แปลงใหญ่อ้อย ม.2 ตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	อ้อย	36	849	นายสุรรัตน์ โพธิ์ดี	0819940293
3	แม่ลา	แปลงใหญ่ปลาช่อน ม.3 ตำบลแม่ลา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี	ปลาช่อน	76	1,109.75	นายศุภสันต์ ช่วยบุญ	0619895197

ที่มา : www.co-farm.doae.go.th พ.ศ. 2564

1.2 ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

1) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่อำเภอบางระจัน อยู่ในเขตรากลุ่มแม่น้ำ ไม่มีป่าไม้และภูเขา มีชุดดินที่เหมาะสมกับการเกษตร อย่างการทำนา ทำสวน ทำไร่ และเป็นพื้นที่จัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ ทำให้มีความเหมาะสมต่อการทำการเกษตร

ตารางที่ 31 แสดงทรัพยากรดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	-	-
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	-	-
กลุ่มชุดดินผสม	-	-

ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๙๘,๙๗๐	๑๐๐
---------------------	--------	-----

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

แผนภูมิแสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอบางระจัน

ภาพที่ 21 แผนภูมิแสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน 2564)

ภาพที่

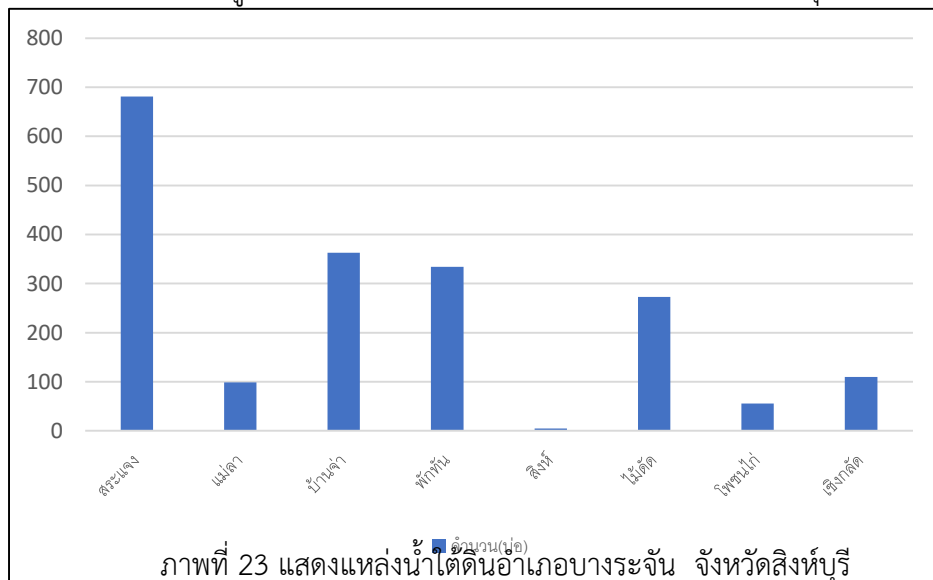
2) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอบางระจัน เป็นพื้นที่อาศัยระบบชลประทาน และน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ 96% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้งสิ้น 1,921 บ่อ แยกรายตำบลได้ ดังนี้

ตำบลสระแจง	จำนวน 681 บ่อ
ตำบลแม่ลา	จำนวน 99 บ่อ
ตำบลบ้านจำ	จำนวน 363 บ่อ
ตำบลพักทัน	จำนวน 334 บ่อ
ตำบลสิงห์	จำนวน 5 บ่อ
ตำบลไม้ดัด	จำนวน 273 บ่อ
ตำบลโพชนไก่	จำนวน 56 บ่อ
ตำบลเชิงกลัด	จำนวน 110 บ่อ

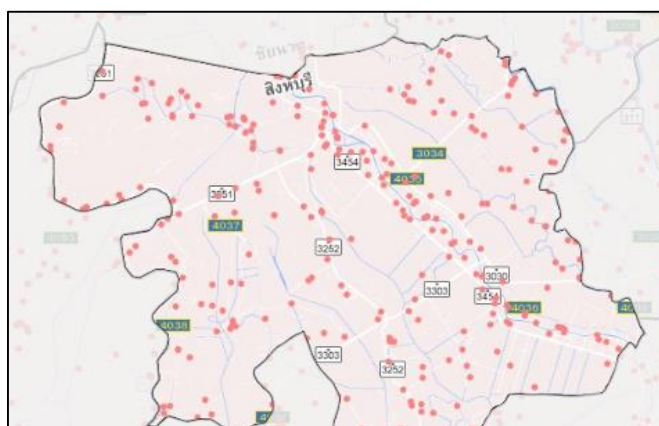
แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ภาพที่ 23 แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ.2564

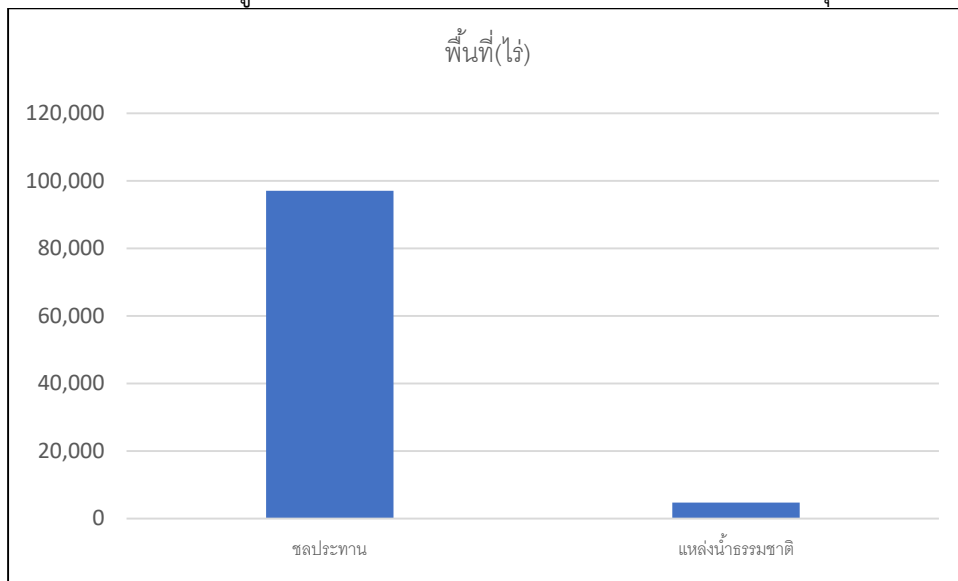
แผนที่แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

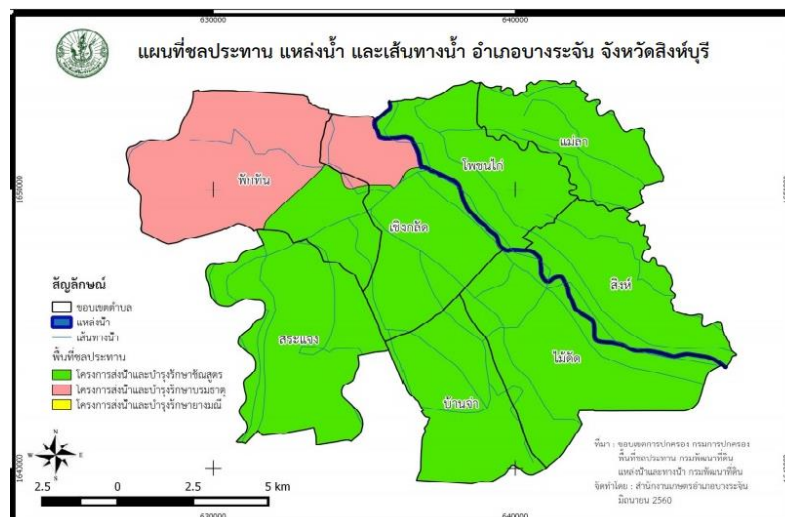
ภาพที่ 24 แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th> พ.ศ. 2564)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอบางระจัน มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้

แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำผิวดิน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ภาพที่ 25 แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th> พ.ศ. 2564)

ภาพที่ 26 แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564)

1.3 สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

1) สินค้า GI

ปลาช่อนแม่ลา ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าที่บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ จีไอ (Geographical indication) ของจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งปลาช่อนแม่ลา เป็นปลาที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสิงห์บุรีมาอย่างยาวนาน ด้วยรสชาติของเนื้อปลาที่มีความอร่อยพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งเกิดจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของลำน้ำแม่ลา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ที่ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำน้อยซึ่งเป็นแหล่งอาศัยที่มีดินโคลนและมีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ โดยลักษณะของปลาช่อนแม่ลาจะแตกต่างกับปลาช่อนอื่นทั่วไป คือ หัวกลมหรือหัวเล็กกว่าลำตัว ลำตัวอ้วนกลม เกล็ดนูน มีสีขาวยปนเทา ไม่มีลายพาดแยง ท้องป่อง มีสีขาวยมนาว ครีบบมีสีชมพู หรือแดง หางมนคล้ายรูปใบโพธิ์หรือตาลปัตร เนื้อมีไขมันแทรกมากกว่าปลาช่อนทั่วไป ในอำเภอบางระจัน มีพื้นที่เพาะเลี้ยงปลาช่อนแม่ลา 15.25 ไร่ ปริมาณผลผลิต 10,500 กิโลกรัมต่อปี จำหน่ายหน้าฟาร์ม เฉลี่ย 85 บาทต่อกิโลกรัม แปรรูปเป็นปลาช่อนแม่ลาแดดเดียว กิโลกรัมละ 300 บาท ช่องทางการจำหน่ายมีทั้งจำหน่ายปลาสดเหมาบ่อ แปรรูปจำหน่ายหน้าฟาร์มและตลาดออนไลน์

1.4 สินค้าเกษตรที่สำคัญ

1.4.1 ชนิดสินค้าข้าว

1) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(1) เขตความเหมาะสม

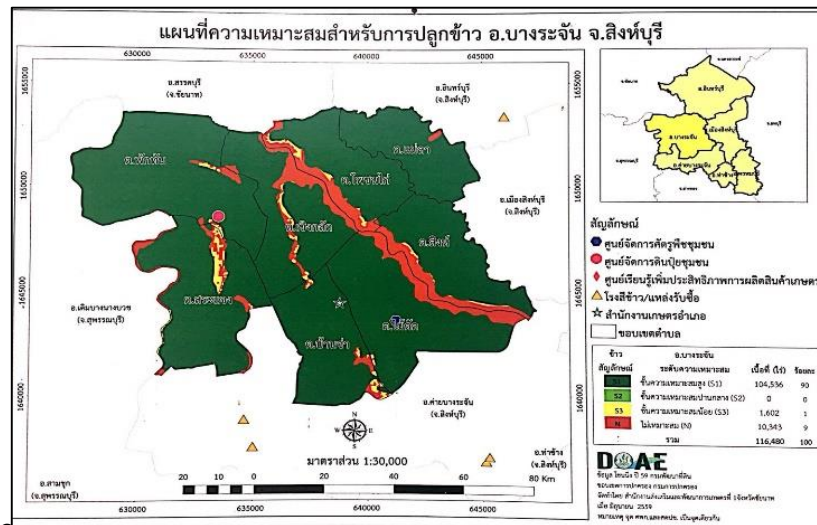
อำเภอบางระจัน มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน 115,843 ไร่ ทั้งหมดเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S1) จำนวน 115,843 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.71 และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน 1,513 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.29

43

ตารางที่ 32 แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

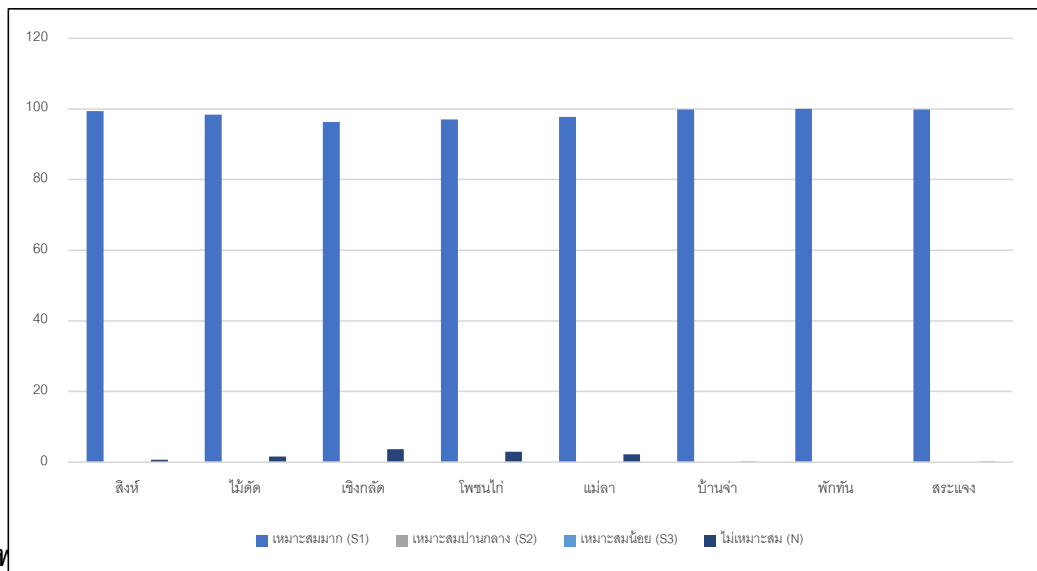
ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
สิงห์	11,999	-	-	79	12,078
ไม้ดัด	17,777	-	-	285	18,062
เชิงกลัด	14,192	-	-	538	14,730
โพชนไก่	10,921	-	-	335	11,256
แม่ลา	9,592	-	-	222	9,812
บ้านจำ	12,188	-	-	19	12,207
พักทัน	21,326	-	-	0	21,326
สระแจง	17,848	-	-	35	17,883
รวม	115,843	-	-	1,513	117,356

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 27 แสดงเขตความเหมาะสม (พจนทศกษภภพ) สำหรับปลูกข้าว อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564)

แผนภูมิแสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

ภาพ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564)

(2) พื้นที่ปลูกข้าว

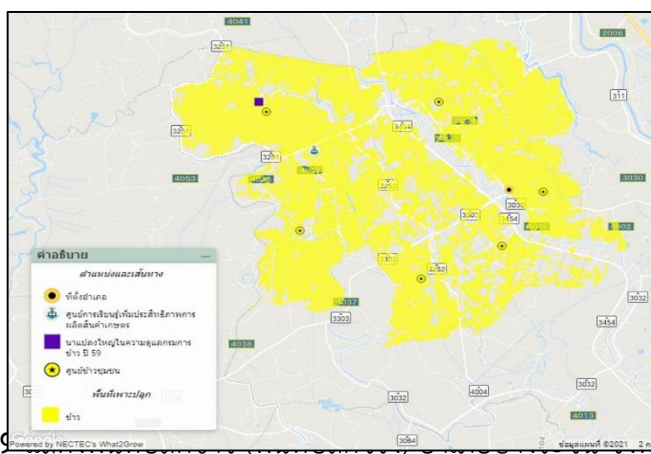
อำเภอบางระจัน มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน 59,564 ไร่ 3,518 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบล พักทัน จำนวน 12,511ไร่ 700 ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลสระแจง จำนวน 8,059 ไร่ 527 ครัวเรือน ตำบลเริงก๊อต จำนวน 7,746 ไร่ 486 ครัวเรือน ตำบลบ้านจำ จำนวน 6,905ไร่ 427 ครัวเรือน ตำบลไม้ตัด จำนวน 7,343 ไร่ 554

ครัวเรือน ตำบลโพชนไก่ จำนวน 6,173 ไร่ 410 ครัวเรือน ตำบลสิงห์ จำนวน 5,183 ไร่ 366 ครัวเรือน และตำบลแม่ลา จำนวน 5,644 ไร่ 355 ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ 33 แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ลำดับที่	ตำบล	พื้นที่ปลูก (ไร่)
1	พักทัน	12,511
2	สระแจง	8,059
3	เชิงกลัด	7,746
4	บ้านจำ	6,905
5	ไม้ดัด	7,343
6	โพชนไก่	6,173
7	สิงห์	5,183
8	แม่ลา	5,644
	รวม	59,564

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564

ภาพที่ 29 ภาพถ่ายดาวเทียมพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. 2564)

2) ปริมาณการผลิต

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน 59,567 ไร่ 3,518 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบล พักทัน จำนวน 12,511ไร่ ผลผลิต 9,383,250 กิโลกรัม รองลงมาคือตำบลสระแจง จำนวน 8,059 ไร่ ผลผลิต 6,044,250 กิโลกรัม ตำบลเชิงกลัด จำนวน 7,746 ไร่ ผลผลิต 5,809,500 กิโลกรัม ตำบลบ้านจำ จำนวน 6,905ไร่ ผลผลิต 5,178,750 กิโลกรัม ตำบลไม้ดัด จำนวน 7,343 ไร่ ผลผลิต 5,507,250 กิโลกรัม ตำบลโพชนไก่ จำนวน 6,173 ไร่ ผลผลิต 4,629,750 กิโลกรัม ตำบลสิงห์ จำนวน 5,183 ไร่ ผลผลิต 3,887,250 กิโลกรัม และตำบลแม่ลา จำนวน 5,644 ไร่ ผลผลิต 4,233,000 กิโลกรัม ตามลำดับ

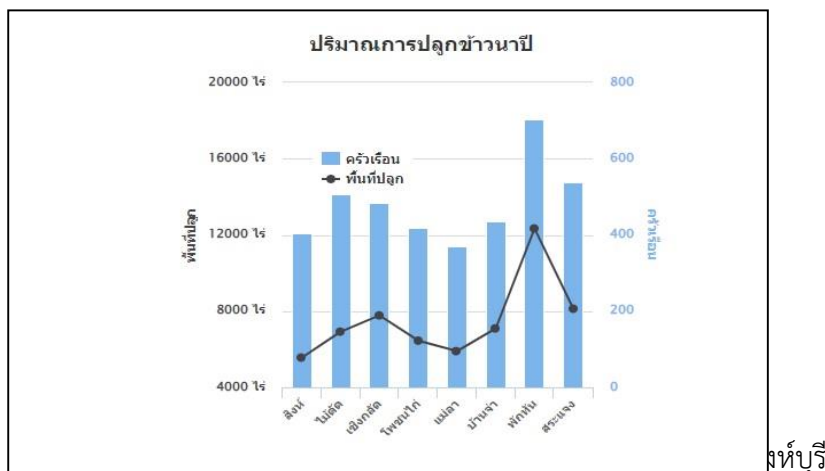
ตารางที่ 34 แสดงปริมาณการผลิตข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัม)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ตำบลสิงห์	366	5,183	5,183	3,887,250	750

ตำบลไม้ดัด	554	7,343	7,343	5,507,250	750
ตำบลเชิงกลัด	484	7,746	7,746	5,809,500	750
ตำบลโพชนไก่	410	6,173	6,173	4,629,750	750
ตำบลแม่ลา	355	5,644	5,644	4,233,000	750
ตำบลบ้านจำ	427	6,905	6,905	5,178,750	750
ตำบลพักทัน	700	12,511	12,511	9,383,250	750
ตำบลสระแจง	527	8,059	8,059	6,044,250	750
รวม	3,518	59,567	59,567	44,673,000	

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2564)

3) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(1) การใช้พันธุ์ดีจากกรมการข้าวรองรับ

เช่น ปทุมธานี 1 กข.41 กข.85 กข. 10 เป็นต้น

(2) การเตรียมดินที่เหมาะสม

โดยการเตรียมดิน มีการไถดะ การไถแปร และการคราด ก่อนที่จะทำการไถ ต้องรอให้ดินมีความชื้นพอที่จะไถได้เสียก่อนโดยใช้น้ำเข้าไปในนา จนมีน้ำขังในผืนนา โดยการไถดะ เป็นการไถครั้งแรกเพื่อทำลายวัชพืชในนา และ พลิกกลับหน้าดิน แล้วปล่อยทิ้งไว้ประมาณ ๑ สัปดาห์ จึงทำการไถแปร ซึ่งหมายถึง การไถเพื่อตัดกับรอยไถดะ ทำให้รอยไถดะแตกออกเป็นก้อนเล็กๆ จนวัชพืชหลุดออกจากดิน การไถแปรอาจไถมากกว่าหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับน้ำในนา ตลอดถึงชนิดและปริมาณของวัชพืช เมื่อไถแปรแล้วก็ทำการคราดได้ทันที การคราด คือ การคราดเอาวัชพืชออกจากผืนนา และปรับพื้นที่นาให้ได้ระดับเป็นที่ราบเสมอกัน ด้วยนาที่มีระดับ เป็นที่ราบ ต้นข้าวจะได้รับน้ำเท่า ๆ กัน และสะดวกแก่ การให้น้ำเข้าออก และมีการหมักฟางโดยการใช้จุลินทรีย์หน่อกล้วย และเชื้อราไตรโคเดอร์มา

(3) การปลูกโดยใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ต่ำ

โดยใช้อัตรา 15-25 กิโลกรัม / ไร่

(4) ระบบการให้น้ำระบบเปียกสลับแห้ง

(5) การดูแลรักษาอย่างถูกวิธี

การดูแลรักษาในระหว่างการเจริญเติบโตของต้นข้าวต้องการน้ำ และปุ๋ย เกษตรกรมีการดูระดับน้ำให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโต สำหรับการเจริญเติบโตในระยะนี้ต้นข้าวอาจถูกโรคและแมลงศัตรูข้าวหลายชนิดเข้า

มาทำลายต้นข้าว โดยทำให้ต้นข้าวแห้งตาย หรือผลิตผลต่ำและคุณภาพเมล็ดไม่ได้มาตรฐาน เกษตรกรมีการออกไปตรวจดูต้นข้าวที่ปลูกไว้เสมอๆ มีการกำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ย พ่นสารชีวภัณฑ์ และพ่นยาเคมีเพื่อป้องกัน และกำจัดโรคแมลงศัตรูที่อาจ เกิดระบาดขึ้นได้

(6) การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

เกษตรกรใส่ปุ๋ย 16-20-0 ในดินเหนียวอัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ หลังข้าวออก 30 วัน และใส่ปุ๋ยยูเรียอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ ที่ระยะกำเนิดช่อดอก

(7) การเก็บเกี่ยวตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ 110-120 วัน ตามแต่ข้าวแต่ละพันธุ์

(8) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อปลอดภัยจากสิ่งเจือปน

เกษตรกรใช้รถไถ เพื่อไถเตรียมดิน และใช้รถเกี่ยวนวดข้าวเพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต แล้วนำไปจำหน่าย ณ โรงสีข้าว

(9) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูโดยวิธีผสมผสาน

การป้องกันกำจัดโรค แมลง และสัตว์ศัตรูข้าว เกษตรกรมีการสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบการระบาดของโรคและแมลง จะฉีดพ่นสารชีวภัณฑ์ เช่น บีที บีเอส เชื้อราไตรโคเดอร์มา และสารสกัดสมุนไพรสูตรต่างๆ และใช้สารเคมีเมื่อเกิดการระบาดอย่างรุนแรง

4) ปฏิทินการเพาะปลูกข้าว

เกษตรกรในอำเภอบางระจัน มีการปลูกข้าว ฤดูนาปี การปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนตุลาคม ปลูกสูงสุดในเดือนพฤษภาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนสิงหาคม ฤดูนาปรัง การปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมีนาคม ปลูกสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนมีนาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกข้าว ในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ดังนี้

ตารางที่ 35 แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว			▽	←→	△		←→	▽			△	

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ.2564

5) ต้นทุนการผลิต

อำเภอบางระจัน มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุน 5,540 บาทต่อไร่

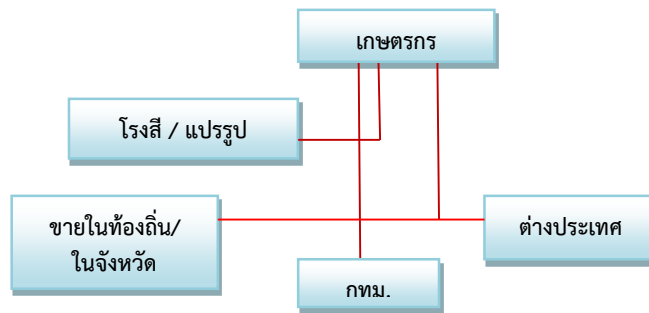
ตารางที่ 36 แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี 2564อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ต้นทุนการผลิต (พื้นที่/ไร่)	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าเช่าที่นา	1500
2	ค่าเตรียมดินพร้อมหว่าน	450
3	ค่าเมล็ดพันธุ์ (20 กก./ไร่)	400
4	ค่าจ้างหว่าน	50
5	ค่าปุ๋ย - ครั้งที่ 1	420
	ครั้งที่ 2	420
6	ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	100
7	ค่าสารเคมีอื่นๆ	
	กำจัดวัชพืช (ยากุมหญ้า + ค่าจ้าง)	300
	กำจัดหนุนา	50
	กำจัดแมลง / ฮอร์โมน	270
8	ค่าฉีดพ่นสารเคมี และฮอร์โมน 2 ครั้ง	100
9	ค่าตัดพันธุ์ปน, ถอนวัชพืช	
10	ค่าซ่อมข้าว	50
11	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (สูบน้ำ)	730
12	ค่าเก็บเกี่ยว	500
13	ค่าขนส่งข้าวเปลือกจากแปลงนาไปขาย	100
14	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	100
	รวม	5,540
	ผลผลิตเฉลี่ย	725 กก./ไร่
	ราคาปัจจุบันตันละ	8,200 บาท
	เป็นเงิน	5,945 บาท
	หักต้นทุน	5,540 บาท
	กำไร	405 บาท

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

6) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

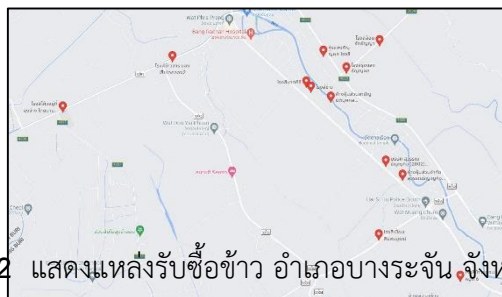
(1) วิธีการตลาด

ภาพที่ 31 แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564)

(2) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีโรงสีรับซื้อข้าว จำนวน 8 แห่ง โดยตั้งอยู่ตำบลไม้ดัด 3 แห่ง ตำบลเชิงกลัด 3 แห่ง และตำบลโพชนไก่ 2 แห่ง

ภาพที่ 32 แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. 2564)

7) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอบางระจัน มีเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตข้าว จำนวน 647 ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกร Smart Farmer แปลงใหญ่จำนวน 4 ราย และ Yong Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตข้าว จำนวน 23 ราย

องค์ความรู้และทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีองค์ความรู้ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ 37 แสดง Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
1	นางเชิงเขาว์ เพ็ชรักษ์	10	พักทัน	บางระจัน	2557	การผลิตข้าว
2	นางศิรินทิพย์ ช่างทอง	9	โพชนไก่	บางระจัน	2557	การผลิตข้าว
3	นายวิเชียร ฉิมภู	4	แม่ลา	บางระจัน	2557	การผลิตข้าว
4	นางสาวสมใจ แก้วเล็ก	2	บ้านจำ	บางระจัน	2557	การผลิตข้าว

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

50

ตารางที่ 38 แสดง Young Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
1	นายพัฒนพงษ์ นาคอ่อน	1	สระแจง	บางระจัน	2557	ทำนา
2	นายพงศธร แก้วกันไทย	1	สระแจง	บางระจัน	2557	ทำนา

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
3	นายจรรูวัฒน์ เมืองมัน	1	สระแจง	บางระจัน	2557	ทำนา
4	นายจักรกฤษ สยามพัฒน์	3	เชิงกลัด	บางระจัน	2557	ทำนา
5	น.ส.สมใจ แก้วเล็ก	2	บ้านจำ	บางระจัน	2559	ทำนา
6	นายกฤษณพงษ์ เกตุไทย	2	สระแจง	บางระจัน	2559	ทำนา
7	นายตฤชา ทวีวัฒน์	1	สระแจง	บางระจัน	2559	ทำนา
8	น.ส.นิตินา นัดพา	3	สระแจง	บางระจัน	2559	ทำนา
9	น.ส.พัชรี ศิลป์ไพบูลย์พานิช	1	สระแจง	บางระจัน	2559	ทำนา
10	น.ส.มาริสา แก้วมณี	1	พักทัน	บางระจัน	2559	ทำนา
11	น.ส.กัญฐิตินันท์ วุฒิยะวงศ์	3	สระแจง	บางระจัน	2559	ทำนา
12	น.ส.ศิริพร มงคลกลิน	4	พักทัน	บางระจัน	2559	ทำนา
13	นายพิษณุ เมืองมัน	6	พักทัน	บางระจัน	2560	ทำนา
14	น.ส.สุกัญญา ขุนทอง	10	พักทัน	บางระจัน	2560	ทำนา
15	นายภูวดล คลังแสง	3	พักทัน	บางระจัน	2561	ทำนา
16	นายภูธร มรสุม	3	สระแจง	บางระจัน	2562	ทำนา
17	นายสีทอง ผลเกิด	9	โพชนไก่	บางระจัน	2562	ทำนา
18	นิตี เพียรธัญกรณ์	1	สระแจง	บางระจัน	2563	ทำนา
19	บุญชัย รวยล้ำสัน	4	สระแจง	บางระจัน	2563	ทำนา
20	ชนิษฐา จอมประเสริฐ	10	ไม้ดัด	บางระจัน	2563	ทำนา
21	นายภัทรวัฒน์ ศรีคงดวง	2	แม่ลา	บางระจัน	2564	ทำนา
22	นายธนรัชต์ เพ็ชรรักษ์	10	พักทัน	บางระจัน	2564	ทำนา
23	นายคทาวุธ เพ็ชรรักษ์	10	พักทัน	บางระจัน	2564	ทำนา

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

1.4.2 ชนิดสินค้าอ้อยโรงงาน

1) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(1) เขตความเหมาะสม

เป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน (N) ซึ่งมีพื้นที่เท่ากับ 82,105 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.58 ของพื้นที่ทั้งหมด ทั้งนี้พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน (S1+S2) มีพื้นที่เท่ากับ 3,028 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.0 ของพื้นที่ทั้งหมด

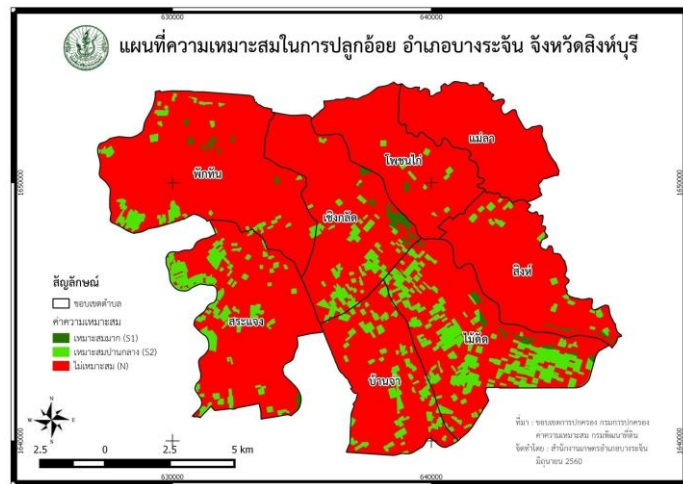
51

ตารางที่ 39 แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	
สิงห์	126	0	937	11,014	12,077

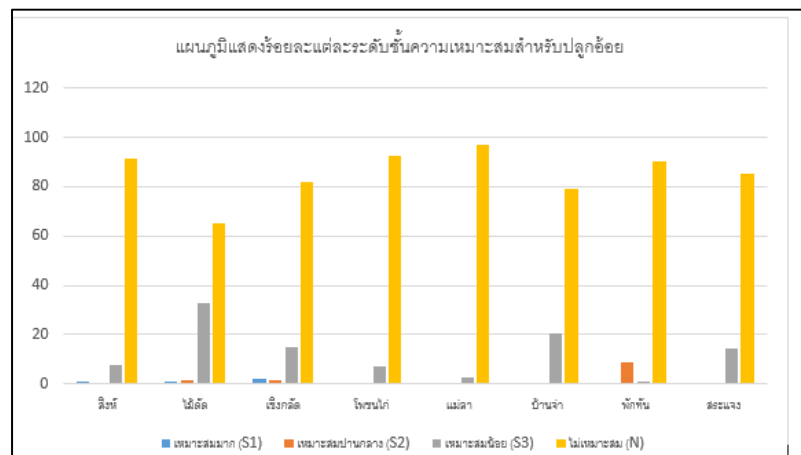
ไม้ตัด	164	257	5,885	11,755	18,061
เชิงกลัด	320	200	2,183	12,027	14,730
โพชนไก่	0	52	808	10,396	11,256
แม่ลา	0	0	287	9,527	9,814
บ้านจ่า	25	0	2,532	9,650	12,207
พักทัน	0	1,845	268	16,213	18,326
สระแจง	39	0	2,613	1,523	4,175
รวม	674	2,354	15,513	82,105	100,646

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. 2564

ภาพที่ 33 แผนที่ความเหมาะสมในการปลูกอ้อย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

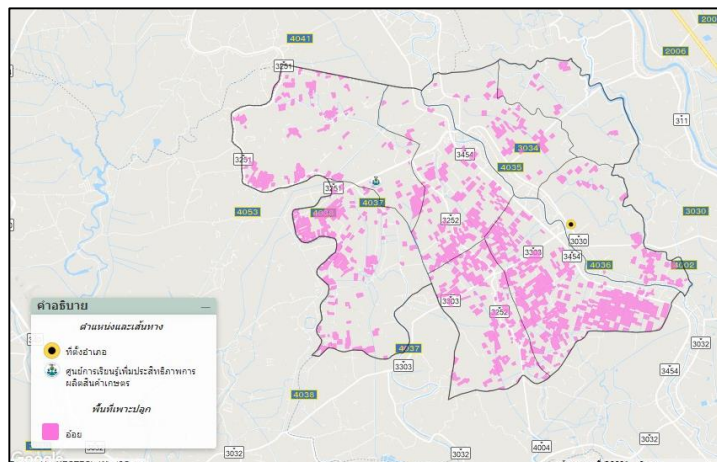
อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน 2564)

ภาพที่ 34 แผนภูมิแสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน
อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564)

(2) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่การปลูกอ้อย จำนวน 11,319 ไร่ 718 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ ตำบลไม้ดัด จำนวน 2,747 ไร่ 213 ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลสระแจง จำนวน 2,154 ไร่ 154 ครัวเรือน ตำบลโพชนไก่ จำนวน 1,792 ไร่ 107 ครัวเรือน ตำบลบ้านจำ จำนวน 1,112 ไร่ 64 ครัวเรือน ตำบลเชิงกลัด จำนวน 1,272 ไร่ 71 ครัวเรือน ตำบลพักทัน จำนวน 1,215 ไร่ 76 ครัวเรือน ตำบลสิงห์ จำนวน 794 ไร่ 50 ครัวเรือน และตำบลแม่ลา จำนวน 231 ไร่ 17 ครัวเรือน

ภาพที่ 35 แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. 2564)

(3) พื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน (N) มีขนาดพื้นที่มากกว่าพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงาน (S1+S2) ซึ่งมีพื้นที่เกินกว่า 8 : 1 ของพื้นที่ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องมาจากพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงานนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง ซึ่งเหมาะสมต่อการปลูกข้าว

2) ปริมาณการผลิต

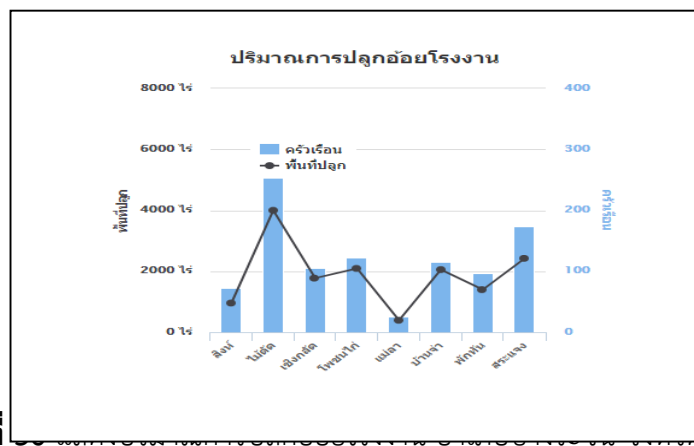
อำเภอบางระจัน มีพื้นที่การปลูกอ้อย จำนวน 11,319 ไร่ 718 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ ตำบลไม้ดัด จำนวน 2,747 ไร่ 213 ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลสระแจง จำนวน 2,154 ไร่ 154 ครัวเรือน ตำบลโพชนไก่ จำนวน 1,792 ไร่ 107 ครัวเรือน ตำบลบ้านจำ จำนวน 1,112 ไร่ 64 ครัวเรือน ตำบลเชิงกลัด จำนวน 1,272 ไร่ 71 ครัวเรือน ตำบลพักทัน จำนวน 1,215 ไร่ 76 ครัวเรือน ตำบลสิงห์ จำนวน 794 ไร่ 50 ครัวเรือน และตำบลแม่ลา จำนวน 231 ไร่ 17 ครัวเรือน

ตารางที่ 40 แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เกี่ยวเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
สิงห์	63	794	794	11,910	15

ไม้ตัด	213	2,747	2,747	41,205	15
เชิงกลัด	78	1,272	1,272	19,080	15
โพชนไก่	99	1,792	1,792	26,880	15
แม่ลา	19	231	231	3,465	15
บ้านจา	91	1,112	1,112	16,680	15
พักทัน	79	1,215	1,215	18,225	15
สระแจง	154	2,154	2,154	28,485	15
รวม	718	11,317	11,317	165,930	

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2564

ภาพที่... (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2564)

3) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(1) การใช้พันธุ์

เลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพความหวานมากกว่า 10 ซีซีเอส ต้านทานต่อโรคเหี่ยวเน่าแดง แส้ดำ กอตะไคร้ ทนทานต่อหนอนกออายุจุดใหญ่ หรือหนอนกออายุจุดเล็ก หรือศัตรูที่สำคัญในแต่ละแหล่งปลูกเจริญเติบโตดีเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศไว้ต่อได้ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง และผลผลิตไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์

(2) การเตรียมดิน

- ควรเลือกที่ดิน น้ำไม่ขัง ดินร่วนซุย มีความอุดมสมบูรณ์ดี หน้าดินลึกอย่างน้อย 20 นิ้ว pH 5-7.7 แสงแดดจัด ปริมาณน้ำฝนควรมากกว่าปีละ 1,500 มิลลิเมตร และมีการกระจายของฝนสม่ำเสมอ ถ้าฝนน้อยกว่านี้ควรจะมีการชลประทานช่วย การคมนาคมสะดวก และอยู่ห่างจากโรงงานน้ำตาลไม่เกิน 50 กิโลเมตร

- ควรปรับระดับพื้นที่และแบ่งแปลงปลูกอ้อย เพื่อความสะดวกในการใช้เครื่องจักรในการเตรียมดินปลูก และเก็บเกี่ยว ตลอดจนการระบายน้ำ

- การไถ ควรไถอย่างน้อย 2 ครั้ง หรือมากกว่า ความลึกอย่างน้อย 20 นิ้ว หรือ มากกว่า เพราะอ้อยมีระบบรากยาว ประมาณ 2-3 เมตร และทำร่องปลูก

(3) การปลูก

- ปลูกด้วยแรงคน คือหลังจากเตรียมดินยกร่อง ระยะระหว่างร่อง 1-1.5 เมตร แล้ว นำท่อนพันธุ์มาวางแบบเรียงเดียวหรือคู่ ปัจจุบันเกษตรกรนิยมปลูกโดยวางอ้อยทั้งลำเหลี่ยมกันลงในร่อง เสร็จแล้วกลบดินให้หนาประมาณ 3-5 เซนติเมตร ถ้าปลูกปลายฤดูฝนควรกลบดินให้หนาเป็น 2 เท่าของการปลูกต้นฤดูฝน

- การปลูกอ้อยโดยใช้เครื่องปลูก จะช่วยประหยัดแรงงานและเวลา เพราะจะใช้แรงงานเพียง 3 คนเท่านั้น คือคนขับ คนป้อนพันธุ์อ้อย และคนเตรียมอุปกรณ์อย่างอื่นถ้าเป็นเครื่องปลูกแถวเดียว แต่ถ้าเป็นเครื่องปลูกแบบ 2 แถว ก็ต้องเพิ่มคนขึ้นอีก 1 คน โดยจะรวมแรงงานตั้งแต่ยกร่อง สับท่อนพันธุ์ ใส่ปุ๋ย และกลบร่อง มารวมในครั้งเดียว ซึ่งเกษตรกรสามารถปลูกอ้อยได้วันละ 8-10 ไร่

55

(4) ระบบการให้น้ำ

ช่วงการให้น้ำอ้อยแบ่งเป็น 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะตั้งตัว ระยะเติบโตทางลำต้น ระยะสร้างน้ำตาล และระยะแก่ รวมระยะเวลา 330 วัน ต้องใช้น้ำรวม 1,515 มิลลิเมตร หรือ 2,424 คิวต่อไร่ รายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 หรือระยะตั้งตัว ซึ่งเป็นระยะอ้อยเริ่มงอก อายุอ้อย 2-3 สัปดาห์ กินเวลาประมาณ 30 วัน ระยะนี้เป็นช่วงที่อ้อยเริ่มงอกจนมีใบ และเป็นต้นอ่อน ความต้องการน้ำจะยังไม่มากนัก เพราะรากอ้อยยังสั้น และการคายน้ำยังมีน้อย ความต้องการน้ำระยะนี้จะอยู่ที่ 4 มิลลิเมตรต่อวัน รวมแล้วต้องใช้น้ำ 120 มิลลิเมตร

ระยะที่ 2 หรือระยะเติบโตทางลำต้น ซึ่งเป็นระยะที่อ้อยแตกกอ อายุอ้อย 3-4 เดือน กินเวลา 140 วัน เปรียบเทียบกับมนุษย์คือช่วงวัยเด็กจนถึงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อ้อยในช่วงนี้กำลังแตกกอ และสร้างปล้อง รากอ้อยเริ่มแผ่กระจายทั้งแนวราบ และแนวลึกจึงเป็นช่วงที่อ้อยต้องการน้ำมากและบ่อยครั้ง หากได้รับน้ำอย่างเพียงพอ ปริมาณลำตอกจะมีจำนวนมาก ปล้องยาว และผลผลิตสูง ระยะนี้อ้อยจะต้องการน้ำ 4.5 มิลลิเมตรต่อวัน รวมแล้วต้องใช้น้ำ 630 มิลลิเมตร

ระยะที่ 3 หรือระยะสร้างน้ำตาล อายุอ้อย 7-8 เดือน กินเวลา 125 วัน ระยะนี้เป็นช่วงที่ให้น้ำเฉพาะอ้อยที่เริ่มแสดงอาการขาดน้ำเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องให้น้ำบ่อย เพราะพื้นที่ใบอ้อยที่ใช้ประโยชน์จะน้อยลง และอ้อยมีการคายน้ำน้อยลง รวมถึงตอบสนองต่อแสงแดดน้อยลง ระยะนี้ความต้องการน้ำจะอยู่ที่ 5 มิลลิเมตรต่อวัน รวมความต้องการน้ำ 625 มิลลิเมตร

ระยะที่ 4 หรือระยะสุกแก่ กินเวลาประมาณ 35 วัน เป็นช่วงที่อ้อยเติบโตน้อยลง และกำลังสะสมน้ำตาล ความต้องการน้ำ 4 มิลลิเมตรต่อวัน รวมความต้องการน้ำ 140 มิลลิเมตร

(5) การดูแลรักษา

การกำจัดวัชพืช การกำจัดวัชพืชสำหรับอ้อยเป็นสิ่งจำเป็นในช่วง 4-5 เดือนแรก อาจใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ หรือสารเคมีกำจัดวัชพืชก็ได้ เกษตรกรนิยมใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช สารคุมวัชพืช ไซเม็ปลูกอ้อยใหม่ ก่อนวัชพืชและอ้อยงอก ได้แก่ อาทราซีน อิมิทริน และเมทริบิวซิน อัตราตามคำแนะนำที่สลากยาฆ่าและคุม

อ้อยและหญ้างอกอายุไม่เกิน 5 สัปดาห์ ได้แก่ อมีทรีน อมีทรีนผสมอาหารพืช และเมทริบิวซีนผสมกับ 2,4-ดี อัตราตามคำแนะนำที่สลากกำหนด

(6) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยอ้อย เป็นสิ่งจำเป็น ควรมีการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสดร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อปรับปรุงสภาพทางกายภาพของดิน ปริมาณปุ๋ยที่ใส่ควรดูตามสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการเจริญเติบโตของอ้อย ถ้ามีการวิเคราะห์ดินด้วยก็ดี ปุ๋ยเคมีที่ใส่ควรมีธาตุอาหารครบทั้ง 3 อย่าง คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม (เอ็น พี เค) ควรแบ่งใส่ 2 ครั้ง คือ

- ใส่ปุ๋ยรองพื้น ใส่ก่อนปลูกหรือพร้อมปลูก ใช้ปุ๋ยที่มีธาตุอาหาร เอ็น พี เค ทั้ง 3 ตัว เช่น 15-15-15, 16-16-16 หรือ 12-10-18 อัตรา 50-100 กิโลกรัม/ไร่

56

- ใส่ปุ๋ยแต่งหน้า อ้อยอายุไม่เกิน 3 - 4 เดือน ควรเป็นปุ๋ยไนโตรเจนอย่างเดียว เช่น 21-0-0 อัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่

(7) การเก็บเกี่ยว

การตัดและขนส่งอ้อย เกษตรกรจะต้องปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด ซึ่งเกษตรกรจะต้องรู้ว่าอ้อยของตัวเองแก่หรือยัง โดยดูจากอายุ ปริมาณ น้ำตาลในต้นอ้อย และวางแผนการตัดอ้อยร่วมกับโรงงาน ควรตัดอ้อยให้ชิดดินเพื่อให้เกิดลำต้นใหม่จากใต้ดิน ซึ่งจะแข็งแรงกว่าต้นที่เกิดจากตาบนดิน

(8) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

การบำรุงต่ออ้อย ทำการตัดแต่งต่ออ้อยหลังจากตัดทันที หรือเสร็จภายใน 15 วัน ถ้าตัดอ้อยชิดดิน ก็ไม่ต้องตัดแต่งต่ออ้อย ทำให้ประหยัดเงินและเวลาใช้พรวนเอนกประสงค์ 1-2 ครั้ง ระหว่างแถวอ้อยเพื่อตัดและคลุกใบ หรือใช้คราดคราดใบอ้อยจาก 3 แถวมารวมไว้แถวเดียว เพื่อพรวนดินได้สะดวกใช้รีเปอร์หรือไถลี้ลงระหว่างแถวอ้อย เพื่อระบัดดินดาน ต้องระมัดระวังในเรื่องความชื้นในดินด้วยการใส่ปุ๋ย ควรใส่มากกว่าอ้อยปลูก ใช้สูตรเช่นเดียวกับอ้อยปลูก ในแปลงที่ไม่เผาใบอ้อยและตัดอ้อยชิดดิน ก็จะปล่อยทิ้งไว้ตามธรรมชาติ และเริ่มคายหญ้าใส่ปุ๋ยเมื่อเข้าฤดูฝน การไว้ต่ออ้อยได้นานแค่ไหนขึ้นกับหลุมตายของอ้อยว่ามีมากน้อยเพียงใด ถ้ามีหลุมตายมาก ก็จะรื้อปลูกใหม่

(9) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

โรคเหี่ยวเน่าแดง 1. เมื่อเกิดการระบาด ก่อนการเก็บเกี่ยว เร่งระบายน้ำแปลงที่มีน้ำขังงดการเร่งปุ๋ยและน้ำ รีบตัดอ้อยเข้าหีบ

โรคเส้ดำ เลือกใช้พันธุ์ต้านทาน เช่น อุทอง 1, อุทอง 2, อุทอง 3 ไม่ควรใช้ท่อนพันธุ์จากแหล่งที่มีโรคระบาด ในพื้นที่มีการระบาด ถ้าเลือกใช้พันธุ์ที่ไม่ทราบข้อมูลความต้านทาน ควรแช่ท่อนพันธุ์ในสารเคมี เช่น ไตรอะไดมีฟอน (ไบลิตัน 25 % WP), โพรปีโคนาโซล (ทิลท์, เดสเมล) อัตรา 48 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร นาน 30 นาทีก่อนปลูก

โรคใบขาว ทำลายต้นที่เป็นโรคโดยการขูดออกแล้วเผาทิ้ง หรือฉีดพ่นด้วยยาฆ่าหญ้า (ไกลโฟเสท 1 %) เตรียมค้นหาพันธุ์ที่ทนทานต่อโรค เช่น Phil 58-260, 85-118, 85-105, 87-2-113, 87-2-598, 87-2-1011 และ 85-242 เตรียมแปลงพันธุ์ที่จะมาขยายปลูก โดยใช้พันธุ์ที่ทนทานและแช่ท่อนพันธุ์ในน้ำร้อน 50 องศา นาน 2 ชั่วโมง ก่อนปลูก เตรียมเป็นแปลงพันธุ์ เมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว ควรรื้อแปลงทิ้ง เพื่อปลูกใหม่เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วทำการไถดินคราดต่อเก่าออกทำลายให้หมดถ้าเป็นไปได้ ปรับปรุงดินโดยใช้พืชบำรุงดินถ้าเป็นไปได้ จัดฤดูปลูกให้เหมาะสม (ต.ค.-ธ.ค.) เพื่อลดการติด เชื้อโดยแมลงพาหะ เตรียมท่อนพันธุ์ โดย, คัดจากพื้นที่ที่ไม่มีการระบาด เช่น พื้นที่ในเขตชลประทานที่เป็นดินเหนียว หรือพื้นที่ปลอดโรค ใช้ท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพปราศจากโรค

โรคคอตะไคร้ รื้อแปลงทิ้ง เพื่อปลูกใหม่คราดตอเก่าทำลายทิ้ง เตรียมหาพันธุ์ต้านทาน เช่น F134, F160, Phil 66-07, อุ่ทอง 3, Q 130 หรือลูกผสม เช่น 88-2-46, 89-2-407, 88-2-366, 91-2-434, 92-2-106 สำหรับอ้อยที่จะขยายพันธุ์ก่อนปลูก ควรแช่ท่อนพันธุ์ในน้ำร้อน 50°C นาน 2 ชม. งดใช้ท่อนพันธุ์จากแปลงที่เป็นโรคหรือท่อนที่เป็นโรค เมื่อปลูกอ้อยใหม่ ทำลายต้นที่งอกจากตอเก่าให้หมด กำจัดวัชพืช

โรคใบขีดแดงและยอดเน่า ทำลายท่อนที่เป็นโรคป้องกันการทำลายของหนอนโดยใช้ยาดูดซึมแปลงควรระบายน้ำดี ไม่ควรใส่ปุ๋ยในโตรเจนเดี่ยวระยะอ้อยอ่อน กรณีที่ระบาดรุนแรงใช้สารเคมีคอบเปอร์ออกซีคลอไรด์ เช่น คาร์โบซิน อัตรา 40 กรัม ต่อ 20 ลิตร เมื่อจะเปลี่ยนพันธุ์ปลูกใหม่ควรเลือกพันธุ์ที่ไม่อ่อนแอต่อโรค เช่น อุ่ทอง 1, เค84-200, เค 88-92 ไถดินตาก และพักดินก่อนปลูกพันธุ์ใหม่

4) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบางระจัน มีการปลูกอ้อยโรงงาน ฤดูการปลูกมี 2 ฤดู คือ ต้นฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม ปลูกสูงสุดในเดือนพฤษภาคม ปลายฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม ปลูกสูงสุดในเดือนตุลาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนธันวาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนมกราคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ดังนี้

ตารางที่ 41 แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน	←-----→				△					△	←-----→	
	←-----→										←-----→	
	▽											

สัญลักษณ์   ←-----→ ช่วงฤดูปลูก   △ ปลูกสูงสุด
                          ←-----→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

5) ต้นทุนการผลิต

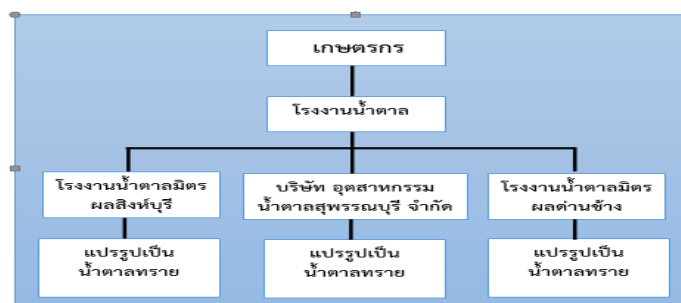
อำเภอบางระจัน มีต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน เป็นเงิน 13,954 บาท/ไร่

ตารางที่ 42 แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยต่อไร่ ปี 2564 อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ต้นทุนการผลิต (พื้นที่/ไร่)	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าพันธุ์	1,300
2	ค่าเตรียมดิน	250
3	ค่าปุ๋ยเคมี	3,300
4	ค่าปุ๋ยอินทรีย์	550
5	น้ำมันเชื้อเพลิง	500
6	ค่าเก็บเกี่ยว	2,700
7	ค่าฮอร์โมน	24
8	ค่าจ้างปลูก	800
9	ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	210
10	ค่าเช่านา	2,500
11	ค่าจ้างฉีดยาคุมหญ้า	320
12	ค่าขนส่ง	1,500
	รวม	13,954
	ผลผลิตเฉลี่ย	15 ตัน/ไร่
	ราคาปัจจุบันตันละ	1,100 บาท
	เป็นเงิน	16,500 บาท
	หักต้นทุน	13,954 บาท
	กำไร	2,546 บาท

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

6) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

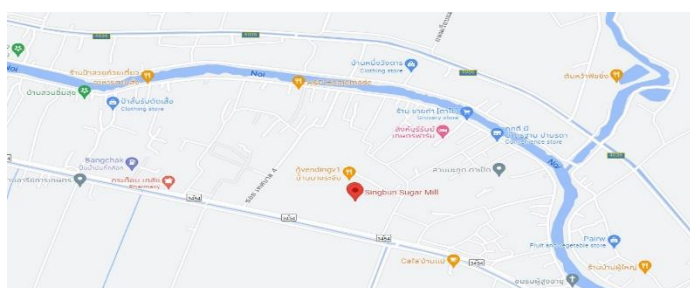

ภาพที่ 37 สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด อ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564)

แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีโรงงานน้ำตาลรับซื้ออ้อย จำนวน 1 แห่ง โดยตั้งอยู่ตำบลไม้ดัด

ภาพที่ 38 แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. 2564)

7) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอบางระจัน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตอ้อยโรงงาน จำนวน 63 ราย มี Young Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่จำนวน 2 ราย และมี Young Smart Farmer จำนวน 2 ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ 43 แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
1	นายปัฐพงษ์ วงษ์ศักดิ์ศรี	5	เชิงกลัด	บางระจัน	2557	ลดต้นทุนการผลิต
2	นายสุรัตน์ โพธิ์ดี	4	เชิงกลัด	บางระจัน	2558	ลดต้นทุนการผลิต

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

ตารางที่ 44 แสดง Young Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตอ้อยโรงงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
1	นายอภิรักษ์ มีลาก	3	เชิงกลัด	บางระจัน	2557	ลดต้นทุนการผลิต
2	นายอาคม คงดี	8	ไม้ดัด	บางระจัน	2558	ลดต้นทุนการผลิต

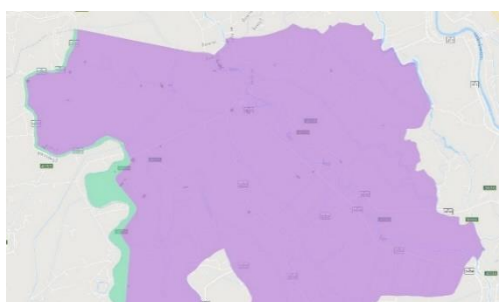
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

1.4.3 ชนิดสินค้ามะม่วง

1) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(1) เขตความเหมาะสม

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกมะม่วงทั้งหมด จำนวน 3,066 ไร่ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอบางระจัน มีการปลูกตามการส่งเสริมของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

ภาพที่ 38 แสดงความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. 2564)

(2) พื้นที่ปลูกมะม่วง

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่ปลูกมะม่วง จำนวน 431 ไร่ จำนวน 281 ครัวเรือน โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลสระแจง จำนวน 85 ไร่ จำนวน 27 ครัวเรือน รองลงมาคือ ตำบลพักทัน จำนวน 77 ไร่ จำนวน 25 ครัวเรือน ตำบลโพชนไก่ จำนวน 75 ไร่ จำนวน 65 ครัวเรือน ตำบลเชิงกลัด จำนวน 62 ไร่ จำนวน 43 ครัวเรือน ตำบลแม่ลาจำนวน 48 ไร่ จำนวน 40 ครัวเรือน ตำบลไม้ดัด จำนวน 34 ไร่ จำนวน 43 ครัวเรือน ตำบลสิงห์ จำนวน 26 ไร่ จำนวน 19 ครัวเรือน และตำบลบ้านจำ จำนวน 24 ไร่ จำนวน 19 ครัวเรือน ตามลำดับ

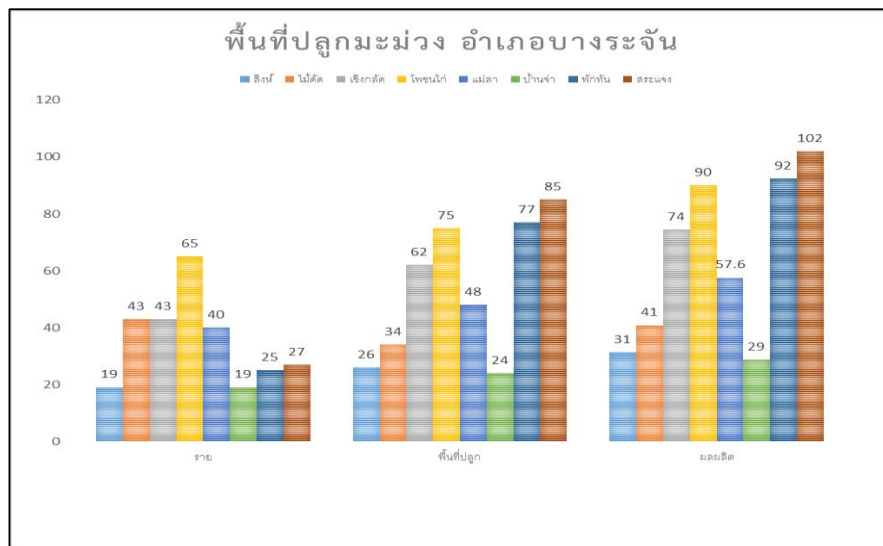
ตารางที่ 45 แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตำบล	ราย	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)
สิงห์	19	26	26	31.2
ไม้ดัด	43	34	34	40.8
เชิงกลัด	43	62	62	74.4
โพชนไก่	65	75	75	90.0
แม่ลา	40	48	48	57.6
บ้านจำ	19	24	24	28.8
พักทัน	25	77	77	92.4
สระแจง	27	85	85	102.0
รวม	281	431	431	517.2

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

2) ปริมาณการผลิต

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่ปลูกมะม่วง จำนวน 431 ไร่ จำนวน 281 ครัวเรือน ปริมาณการผลิต 517 ตัน โดยตำบลที่มีผลผลิตมากที่สุดคือ ตำบลสระแจง จำนวน 85 ไร่ ผลผลิต 102 ตัน/ปี รองลงมาคือ ตำบลพักทัน ผลผลิต 92 ตัน/ปี ตำบลโพชนไก่ ผลผลิต 90 ตัน/ปี ตำบลเชิงกลัด ผลผลิต 74 ตัน/ปี ตำบลแม่ลา ผลผลิต 58 ตัน/ปี ตำบลไม้ดัด ผลผลิต 41 ตัน/ปี ตำบลสิงห์ ผลผลิต 31 ตัน/ปี และตำบลบ้านจำ ผลผลิต 29 ตัน/ปี ตามลำดับ

ภาพที่ 39 แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564)

3) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(1) การใช้พันธุ์ดี

- การเตรียมพันธุ์เลือกต้นพันธุ์จากสวนที่เชื่อถือได้ ต้นกล้ามะม่วงสมบูรณ์แข็งแรงไม่มีอาการโรคและการทำลายแมลงศัตรูพืช การเตรียมต้นพันธุ์ที่นิยม มี 2 วิธี คือ การเสียบยอด และทาบกิ่ง

(2) การเตรียมดิน

- พื้นที่ปลูกมะม่วงต้องมีสภาพพื้นที่ดอน ไม่มีน้ำท่วมขัง ลักษณะดินร่วนหรือร่วนปนทราย มีแหล่งน้ำหรือปริมาณน้ำฝนพอเพียงต่อการเจริญเติบโตของต้นมะม่วง

(3) วิธีการปลูก

- ปลูกช่วงต้นฤดูฝนประมาณปลายเดือนเมษายน หรือต้นเดือนพฤษภาคม ระยะปลูก 5x6 เมตร หรือ 4x6 เมตร รองกันหลุมด้วยปุ๋ยหมัก

(4) ระบบการให้น้ำ

- การให้น้ำ การวางระบบน้ำ เช่น สปริงเกอร์ มินิสปริงเกอร์ สามารถผลิตมะม่วงให้มีคุณภาพดีขึ้น

(5) การดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย มะม่วงอายุ 1-2 ปี ในช่วงต้นฝน ให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น ต่อปี แบ่งใส่ 2 ครั้ง รดน้ำต้นกล้าเดือนละ 2 ครั้ง

62

1) ระยะบำรุงต้น ภายหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตและตัดแต่งกิ่งแล้วให้ใส่ปุ๋ย 15-15-15 หรือ 20-10-10 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ 10 กิโลกรัมต่อต้น

2) ระยะเร่งสร้างตาดอก ก่อนมะม่วงออกดอก 2-3 เดือน ให้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น กรณีต้นอายุมากขึ้นให้เพิ่มปริมาณปุ๋ย ต้นอายุ 5-7 ปี ให้ปุ๋ยคอก 2-4 กิโลกรัมต่อต้น

3) ระยะบำรุงผล หลังดอกบาน 1 เดือน ให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น

4) ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ก่อนเก็บเกี่ยว 1 เดือน ให้ปุ๋ย 13-13-21 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น

(6) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- การเก็บเกี่ยว ข้อสังเกตจากมะม่วงนั้นแก่เต็มที่ มีสิ่งที่สังเกต ได้ 2 ประการ คือ

1) แก้มผลทั้งสองข้างพองโตอูมเต็มที่ ผิวผลเปลี่ยนจากสีเขียวจัดเป็นสีจางลง หรือมีลักษณะคล้าย นวลแบ่งเกาะติดผิว

2) โดยเก็บผลมะม่วง มา 2-3 ผล นำมาแช่น้ำ หากจมน้ำแสดงว่าแก่จัด ถ้าลอยแสดงว่ายังอ่อนอยู่ (วิธีนี้ใช้ได้ดีกับมะม่วงน้ำดอกไม้)

ตารางที่ 46 แสดงการนับอายุของมะม่วงเพื่อการเก็บเกี่ยว (บางพันธุ์) ดังนี้

พันธุ์	อายุการเก็บเกี่ยว (วัน)	นับตั้งแต่
น้ำดอกไม้	100	ดอกบานเต็มที่
เขียวเสวย	110	เริ่มออกดอก

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

- ภายหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตจะมีการใส่ปุ๋ยคอก ได้แก่ มูลโคที่ผ่านการหมักแล้ว อัตราต้นละ 20-30 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราต้นละ 1-2 กิโลกรัม หรือใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในแปลงปลูก วันระยะที่ผลมะม่วงมีอายุประมาณ 60-70 วัน หลังดอกบานใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-60 หรือ 0-0-50 ในอัตรา 0.5-1 กิโลกรัมต่อต้น เพื่อเพิ่มความหวานให้ผลผลิต

(7) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

- โรคสำคัญของมะม่วง คือ โรคแอนแทรคโนส อาการจะเป็นจุดแผลสีน้ำตาลรูปร่างไม่แน่นอน เชื้อราจะแพร่ระบาดได้ด้วยลมในสภาพความชื้นสูง การป้องกัน ตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อควบคุมทรงพุ่ม เก็บทำลายกิ่งเป็นโรค กำจัดวัชพืชบริเวณโคนต้น โดยการตัดหญ้าภายในทรงพุ่ม ควบคุมปริมาณธาตุอาหารบำรุงต้นให้เหมาะสม

- แมลงศัตรูมะม่วง ได้แก่

1) เพลี้ยไฟ ทำลายส่วนต่าง ๆ ตั้งแต่ตาใบ ยอดอ่อน ผลอ่อน การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด เมื่ออากาศร้อนและแห้งแล้ง มีวงจรชีวิตสั้นมาก และจะระบาดรุนแรงโดยทำลายมะม่วงระยะใบอ่อน ยอดอ่อน ช่อดอก การป้องกัน เมาทำลายทิ้ง

2) แมลงวันผลไม้ ทำความเสียหายโดยวางไข่แทงเข้าไปในเนื้อ ทำให้ผลเน่าเสียและร่วงหล่นลงพื้น การป้องกันกำจัด ควรทำความสะอาดบริเวณแปลงเพาะปลูก การห่อผลไม้ ป้องกันการเข้าไปวางไข่ และการใช้สารล่อ

4) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบางระจัน มีการปลูกมะม่วง ดังนี้

ตารางที่ 47 แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มะม่วงนอกฤดู	←→		△									
ตัดแต่งกิ่ง			←→									
ทำใบอ่อน				←→								
ราดสารแพคโค					←→							
สะสมตาดอก						←→						
ดึงช่อดอก							←→					
ห่อผลผลิต								←→	←→			
การบำรุงรักษา								←→	←→			
เก็บผลผลิต										←→	←→	

มะม่วงในฤดู													
ตัดแต่งกิ่ง													
ออกซ่อ		←	→										
การบำรุงรักษา				←	→								
เก็บเกี่ยว				←	→	▽							

สัญลักษณ์   ←   →   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลูกสูงสุด
    ←   - - -   →   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

5) ต้นทุนการผลิต

ประเภท/รายการต้นทุนการผลิต เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี ค่าจ้างแรงงาน ปลูก/ดูแลรักษา/เก็บเกี่ยว ฯลฯ

ตารางที่ 48 แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง ปี 2564 อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

รายการ	บาท/ไร่
ค่าปุ๋ยอินทรีย์	500
ค่าปุ๋ยเคมีทางดิน	1,000
ค่าปุ๋ยเคมีทางใบ	320
ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง	1,000
ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรค	400
ฮอร์โมนพืช	300
ค่าสารชะลอการเจริญเติบโต	480
ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	300
ค่าถุงห่อผล	8,000
- ค่าแรงห่อผล	600
- ค่าแรงตัดแต่งกิ่ง	1,000
- ค่าแรงกำจัดวัชพืช	200
- ค่าแรงพ่นสารเคมี,ชีวภัณฑ์,ใส่ปุ๋ย	600
- พ่นสารเคมี	160
- สูบน้ำเข้าสวนมะม่วง	800
- รดน้ำ	340
- กำจัดวัชพืช (ตัดหญ้า)	80 บาท
รวมรายจ่าย	16,080 บาท

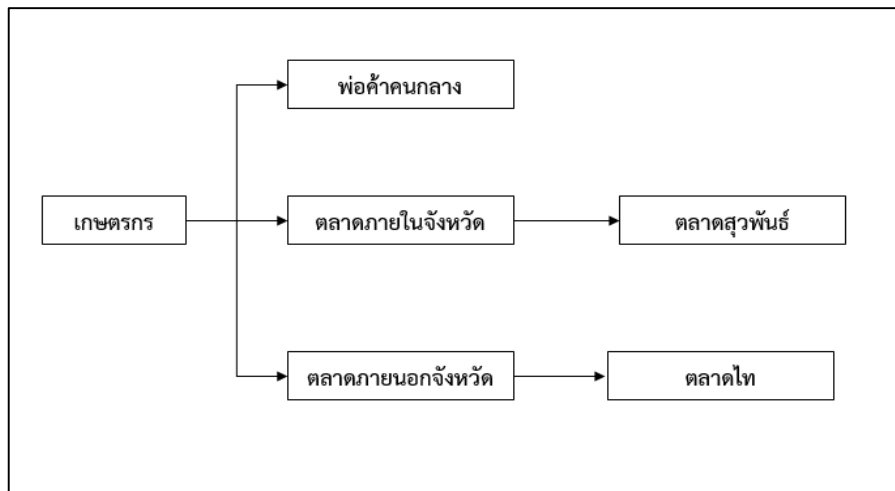
ผลผลิต	1,200 กก./ไร่
ราคาเฉลี่ย	22 บาท
รวมรายได้	26,400 บาท
รายได้สุทธิ	10,320 บาท

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

6) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

- ภายใต้ขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของอำเภอบางระจันมีตลาดท้องถิ่น เป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิต และกระจายไปตามตลาดนัดชุมชนทั่วไปของอำเภอบางระจันนอกจากนั้นยังส่งตลาดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นตลาดขายส่งผักและผลไม้ขนาดใหญ่ของจังหวัดสิงห์บุรี ใช้บริโภคในครัวเรือน และจำหน่ายสู่ตลาดนอกจังหวัด เช่น ตลาดไท

(1) วิธีการตลาด

ภาพที่ 40 แสดงวิธีการตลาดมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน พ.ศ. 2564)

(2) แหล่งรับซื้อผลผลิต

อำเภอบางระจัน จำหน่ายผลผลิตมะม่วงโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 80 จำหน่ายภายในตลาดชุมชนในและนอกจังหวัด ร้อยละ 20

7) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอบางระจัน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตมะม่วง จำนวน 8 ราย มี Young Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer จำนวน 3 ราย และมี Young Smart Farmer จำนวน 3 ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ 49 แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
1	นางสำนัก แดงงาม	9	พักทัน	บางระจัน	2557	ด้านไม้ผล
2	นายนาวินท์ ยิ้มย่อง	10	พักทัน	บางระจัน	2558	ด้านไม้ผล
3	นางสาวสุวรรณ ผลเกิด	9	เชิงกลัด	บางระจัน	2558	ด้านไม้ผล

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

ตารางที่ 50 แสดง YoungSmart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมะม่วง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
1	นายชยุตม์ โตสำราญ	2	โพชนไก่	บางระจัน	2557	ไม้ผล
2	นายอิทธิพัทธ์ เอี่ยมสมาน	8	บ้านจำ	บางระจัน	2558	ไม้ผล
3	นายนิพนธ์ แดงงาม	9	พักทัน	บางระจัน	2558	ไม้ผล

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน, พ.ศ. 2564

1.3. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ 51 แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด 1. ข้าว	- ต้นทุนการผลิตสูง - ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจาก มีการทำนาตลอดทั้งปี ไม่มีการพักดิน - โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด - เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน - ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน - ส่งเสริมการใช้น้ำหมักชีวภาพ - ส่งเสริมการหยุดเผาฟางข้าว ใช้ฟางข้าวทำปุ๋ยหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน - ถ่ายทอดความรู้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เพื่อลดตามความเสี่ยง - ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำแปลงพันธุ์ดีไว้ใช้เอง	8 ตำบล	1
			8 ตำบล	2
			8 ตำบล	
			8 ตำบล	
			8 ตำบล	3
			หมู่ 4 ตำบลสระแจง และ หมู่ 7, 10 ตำบลพักทัน	4

2.2. การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ 52 แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p style="text-align: center;">จุดแข็ง (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่อยู่ในเขตชลประทานทั้งหมด - พื้นที่อยู่ในเขตจัดรูปที่ดิน - ใช้ประโยชน์ที่ดินเหมาะสมกับพืช - มีแหล่งรับซื้อผลผลิตข้าวหลายแห่ง - มีโรงงานผลิตน้ำตาลทราย 1 แห่ง 	<p style="text-align: center;">จุดอ่อน (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรส่วนใหญ่สูงวัย - ทำนาต่อเนื่องดินเสื่อมโทรม - เกษตรกรส่วนใหญ่เช่าพื้นที่ทำการเกษตร
<p style="text-align: center;">โอกาส (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ ที่เข้มแข็ง - มีหน่วยงานที่ดูแลการส่งน้ำและบำรุงรักษาในพื้นที่ - มีเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาทำการเกษตรมากขึ้น 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การลดต้นทุนการผลิต - การเพิ่มมูลค่าสินค้า 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นทดแทนเกษตรกรที่สูงวัย - รณรงค์การพักดิน /ปรับปรุงดิน
<p style="text-align: center;">ภัยคุกคาม (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้นทุนการผลิตสูง - ราคาผันแปรไม่แน่นอน - โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด - ข้าววัชพืชระบาด 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน - เพิ่มองค์ความรู้เพื่อลดความเสี่ยง เรื่อง โรค แมลง ศัตรูพืช 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยง - ใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี

3.2 กำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

1. กลยุทธ์เชิงรุก

- 1.1 ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 1.2 ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าข้าว

2. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- 2.1 สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ทดแทนเกษตรกรผู้สูงวัย
- 2.2 ส่งเสริมการพักดินโดยปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

3. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- 3.1 ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 3.2 เพิ่มองค์ความรู้เพื่อลดความเสี่ยงของโรคและแมลงศัตรูพืช

4. กลยุทธ์เชิงรับ

4.1 ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยง

4.2 ใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี

บทที่ 3

ทิศทาง / แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

1 พัฒนาการผลิตรายสินค้า

1.1 ข้าว

1) เป้าหมาย

1.1) เกษตรกรมีความสามารถลดต้นทุนการผลิต

1.2) เกษตรกรสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต

2) แนวทางการดำเนินงาน

- 2.1) พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตให้มีประสิทธิภาพ
  - 2.2) ส่งเสริมด้านการตลาดโดยเฉพาะการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองและจำหน่าย
- กลยุทธ์ที่ 1 การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิต
- โครงการที่ 1 ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมี
  - โครงการที่ 2 ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีจำหน่าย

2 พัฒนาเกษตรกร / กลุ่ม / องค์กร

2.1 Young Smart Farmer

1) เป้าหมาย

สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร

2) แนวทางการดำเนินงาน

2.1) พัฒนาศักยภาพด้านส่งเสริมการเกษตรให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่

2.2) สร้างเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ภายในชุมชน

กลยุทธ์ที่ 1 อบรมถ่ายทอดความรู้พัฒนาศักยภาพและเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่

โครงการที่ 1 การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer

3. พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

1) เป้าหมาย

ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยไม่มีการเผา และปลูกพืชบำรุงดิน

2) แนวทางการดำเนินงาน

2.1) ส่งเสริมให้เกษตรกรไม่เผาตอซังข้าว ปลูกพืชบำรุงดิน เช่น ปอเทือง

กลยุทธ์ที่ 1 อบรมถ่ายทอดความรู้ในการจัดการปรับปรุงบำรุงดินโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โครงการที่ 1 การปลูกปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน

ตารางที่ 53 ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ ดำเนินการ	วิธี ดำเนินงาน	ปริมาณงาน / งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี 2566		ปี 2567		ปี 2568		ปี 2569		ปี 2570		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาการผลิตสินค้า	1.โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี	ลดต้นทุนการผลิต	180 ราย	ทุกตำบล	อบรมถ่ายทอดความรู้	1	47,400	1	47,400	1	47,400	1	47,400	1	47,400	กษอ.
	2.โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีจำหน่าย	การเพิ่มมูลค่า	200 ไร่	ม.10 ต.พักหัน	อบรมถ่ายทอดความรู้	1	300,000	1	300,000	1	300,000	1	300,000	1	300,000	กษ./ กษจ./ กษอ.
พัฒนาเกษตรกร / กลุ่ม/องค์กร	1.โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer	สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่	20 ราย	ทุกตำบล ละ 2-3 คน	อบรมถ่ายทอดความรู้	1	8,400	1	8,400	1	8,400	1	8,400	1	8,400	กษจ./ กษอ.
พัฒนาพื้นที่ทรัพยากรการเกษตร	1.โครงการปลูกปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน	ปรับปรุงบำรุงดิน	100 ราย	ทุกตำบล	อบรมถ่ายทอดความรู้	1	337,400	1	337,400	1	337,400	1	337,400	1	337,400	พด.
	1.โครงการส่งเสริมการแปรรูปข้าว	การเพิ่มมูลค่า	30 ราย	ม.10 ต.พักหัน	อบรมถ่ายทอดความรู้	1	105,700	1	105,700	1	105,700	1	105,700	1	105,700	พาณิชย์/ สหกรณ์

ภาคผนวก

โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยประสบปัญหาด้านประชากรและการเกษตร โดยเฉพาะแนวโน้มของสัดส่วน

อบรมถ่ายทอดความรู้					←	→					
สรุปผลการดำเนินงาน							←	→			

7. วิธีการดำเนินงาน

7.1 รายละเอียดของโครงการ

- จัดทำเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วม
- คัดเลือกเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการเกษตรตามเป้าหมาย
- เสนอแผนงานโครงการเพื่อผ่านความเห็นชอบ
- จัดอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้
- ติดตามประเมินผล

7.2 การบริหารโครงการ

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น / ศบกต. เป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม จำนวน 1 ครั้ง / ปี เป็นเงิน 8,400 บาท รายละเอียดค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าอาหาร และอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม	
จำนวน 20 ราย ๆ ละ 150 บาท	เป็นเงิน 3,000 บาท
2. ค่าวิทยากร จำนวน 4 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 600 บาท	เป็นเงิน 2,400 บาท
3. ค่าวัสดุอุปกรณ์	เป็นเงิน 3,000 บาท
	รวม 8,400 บาท

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

9.1 เกษตรกรรุ่นใหม่ ได้รับการพัฒนาให้เป็น Young Smart Farmer เป็นเกษตรกรต้นแบบ เป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงทำให้เกิดเกษตรกรรุ่นใหม่มากขึ้น

9.2 เกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับการประเมินให้เป็น Young Smart Farmer ทุกราย

76

โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี

1. หลักการและเหตุการณ์ผล

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความต้องการเลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพตามมาตรฐานความปลอดภัย ด้านอาหาร ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละประเทศและเป็นที่มาของกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นเพื่อปกป้องชีวิตและสุขภาพของผู้บริโภคโดยอ้างอิงมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่ใช้ในการควบคุมสินค้าเกษตรและอาหารที่ ผลิตและนำเข้าด้านพืชยังไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค มีสารเคมีตกค้าง มีศัตรูพืชและจุลินทรีย์ปนเปื้อน คุณภาพความปลอดภัย ของผลผลิตยังไม่เป็นตามมาตรฐานสากลและประเทศผู้นำสินค้าทางการเกษตร เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตสินค้าเกษตรยังขาดความรู้ในเรื่องระบบนิเวศโรค-แมลงศัตรูพืช และยังมีการใช้สารเคมี ในการควบคุมโรค-แมลงศัตรูพืชเป็นสิ่งสำคัญ ขาดทักษะและความชำนาญในการผลิตที่มีการควบคุมและต้องปฏิบัติตามมาตรฐานระบบการผลิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยส่งเสริมให้เกษตรกรลด ละ เลิกการใช้สารเคมี เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวง/กรมฯ จึงมีความจำเป็นที่ จะต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตร เรื่องการผลิตการขยายเชื้อราบิวเวอเรีย และการนำไปใช้ประโยชน์ใน การดูแลอารักขาพืช เชื้อราบิวเวอเรีย (*Beauveria bassiana*.sp) และเชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma*.sp) เป็นจุลินทรีย์ ประเภทเชื้อราที่มี

คุณสมบัติเป็นเชื้อปฏิปักษ์ สามารถทำลายแมลงหรือทำให้เกิดโรคแมลงหลายชนิด ลักษณะของเส้นใย และสปอร์มีสีขาวหรือสีครีมซีด จัดเป็นเชื้อประเภทแซปโรไฟท์ (Saprophyte) อาศัยและกินเศษซากที่ผุพังในธรรมชาติ สามารถควบคุมแมลงศัตรูพืชได้หลายชนิด เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนผีเสื้อศัตรูพืชต่างๆ หนอนห่อใบข้าว เพลี้ยอ่อน เพลี้ยจักจั่นต่างๆ เพลี้ยไฟ ไรแดง แมลงหวี่ขาว ดัวงงวงต่างๆ เป็นต้น

อำเภอบางระจันเป็นอำเภอที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนาปลูกอ้อย เกษตรกรมักประสบปัญหาด้านการเกษตรหลายอย่าง เช่น ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ขาดแคลน เมล็ดพันธุ์ / ท่อนพันธุ์ดี โรคแมลงศัตรูพืชระบาด โดยเฉพาะปัญหาด้านโรคและแมลงด้านพืช ซึ่งเป็นปัญหาทำให้เกษตรกรนิยมใช้สารเคมี จึงเป็นที่มาของต้นทุนการผลิตสูง เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม จึงควรจัดอบรมให้ความรู้การผลิตและใช้สารชีวภาพไว้ใช้เองในไร่นาของเกษตรกรเอง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความรู้เพื่อลดต้นทุนการผลิตและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเพิ่มทักษะด้านการผลิตสารชีวภัณฑ์ให้กับเกษตรกร

3. เป้าหมาย

ปี 2566	เกษตรกร	จำนวน 180 ราย
ปี 2567	เกษตรกร	จำนวน 180 ราย
ปี 2568	เกษตรกร	จำนวน 180 ราย
ปี 2569	เกษตรกร	จำนวน 180 ราย
ปี 2570	เกษตรกร	จำนวน 180 ราย

77

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี 2566 – 2570

5. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล จำนวน 8 ตำบล

6. กิจกรรม

กิจกรรม	ปี 2566 - 2570											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประชาสัมพันธ์โครงการ	←→											
คัดเลือกเกษตรกร		←→										
อบรมถ่ายทอดความรู้			←→→									
สรุปผลการดำเนินงาน							←→→					

7. วิธีการดำเนินงาน

7.1 รายละเอียดของโครงการ

- จัดทำเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วม
- คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย
- เสนอแผนงานโครงการเพื่อผ่านความเห็นชอบ
- ดำเนินงานตามรายละเอียดของโครงการที่ได้รับการอนุมัติ
- ติดตามประเมินผล

7.2 การบริหารโครงการ

- องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น / ศบคต. เป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม จำนวน 1 ครั้ง / ปี เป็นเงิน 47,400 บาท รายละเอียดค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าอาหาร และอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม	จำนวน 180 ราย ๆ ละ 150 บาท	เป็นเงิน 27,000 บาท
2. ค่าวิทยากร จำนวน 4 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 600 บาท		เป็นเงิน 2,400 บาท
3. ค่าวัสดุอุปกรณ์		เป็นเงิน 18,000 บาท
		รวม 47,400 บาท

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- 9.1 เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตลงไร่ละ 250 บาท
- 9.2 เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้
- 9.3 ระบบนิเวศในไร่นาดีขึ้น
- 9.4 เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรข้างเคียงที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

78

โครงการปลูกปุ๋ยพืชสดปรับปรุงบำรุงดิน

1. หลักการและเหตุผล

อำเภอบางระจัน มีพื้นที่การเกษตรอยู่ในเขตชลประทานทั้งหมด และอยู่ในเขตจัดรูปที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่จะทำนาต่อเนื่อง เฉลี่ยปีละ 2-3 ครั้ง ทำให้ไม่มีการพักดิน ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินเสื่อมโทรม

ปุ๋ยพืชสด คือ ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ได้จากการไถกลบ ต้น ใบ และส่วนต่างๆของพืช โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วในระยะช่วงออกดอกซึ่งเป็นช่วงที่มีธาตุอาหารสูงสุดแล้วปล่อยให้เน่าเปื่อย ผุพังย่อยสลายเป็นอาหารแก่พืชที่จะปลูกตามมา พืชที่ใช้ปลูกเป็นปุ๋ยพืชสด ได้แก่ โสนอินเดีย ปอเทือง ถั่วพรี้า พืชตระกูลถั่วต่างๆ เป็นต้น สิ่งที่เกษตรกรคุ้นเคยมากในการเพิ่มผลผลิตพืชก็คือ การใช้ปุ๋ยเคมีแต่การใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินจะทำให้ดินสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ไปอย่างรวดเร็วดินจะแข็งไม่ร่วนซุย ดูดซับน้ำและแร่ธาตุอาหารพืชได้น้อยลงทำให้การปลูกพืชไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร

เพื่อเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ การปรับปรุงดินเป็นการลดต้นทุนในการผลิตเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพื่อเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปุ๋ยพืชสดและนำไปสู่เกษตรกรอินทรีย์และลดต้นทุนการผลิต จึงเห็นควรให้จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมเกษตรกรปลูกปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดต้นทุนในการผลิตของเกษตรกรในการใช้ปุ๋ยเคมี
2. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปุ๋ยพืชสดและเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
3. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในประโยชน์ของการปลูกปุ๋ยพืชสดโดยมีเป้าหมายเป็น

เกษตรกร

3. เป้าหมาย

ปี 2566	เกษตรกร	จำนวน 100 ราย	1,600 ไร่
ปี 2567	เกษตรกร	จำนวน 100 ราย	1,600 ไร่
ปี 2568	เกษตรกร	จำนวน 100 ราย	1,600 ไร่

ปี 2569	เกษตรกร	จำนวน 100 ราย	1,600 ไร่
ปี 2570	เกษตรกร	จำนวน 100 ราย	1,600 ไร่

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี 2566- 2570

5. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล จำนวน 8 ตำบล

79

6. กิจกรรม

กิจกรรม	ปี 2566 - 2570											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประชาสัมพันธ์โครงการ										↔		
คัดเลือกเกษตรกร										↔		
อบรมถ่ายทอดความรู้										↔		
สนับสนุนปัจจัยการผลิต											↔	
สรุปผลการดำเนินงาน	↔	↔										

7. วิธีการดำเนินงาน

7.1 รายละเอียดของโครงการ

- จัดทำเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วม
- คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย
- เสนอแผนงานโครงการเพื่อผ่านความเห็นชอบ
- ดำเนินงานตามรายละเอียดของโครงการที่ได้รับการอนุมัติ
- ติดตามประเมินผล

7.2 การบริหารโครงการ

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น / ศบคต. เป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม จำนวน 1 ครั้ง / ปี เป็นเงิน 337,400 บาท รายละเอียดค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าอาหาร และอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม

จำนวน 100 ราย ๆ ละ 150 บาท

เป็นเงิน 15,000 บาท

2. ค่าวิทยากร จำนวน 4 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 600 บาท

เป็นเงิน 2,400 บาท

3. ค่าวัสดุอุปกรณ์

เป็นเงิน 320,000 บาท

รวม 337,400 บาท

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

9.1 เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงไร่ละ 300 บาท

9.2 ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีจำหน่าย

1. หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักที่สำคัญของประเทศไทย ในการปลูกข้าวของไทยนั้นมีพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกอยู่มากมาย การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ดีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยไม่ต้องเพิ่มทุนการผลิตในส่วนที่ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนซึ่งหากได้พันธุ์ข้าวที่ดีย่อมส่งผลในการเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่สูง มีคุณภาพเมล็ดมาตรฐาน คุณสมบัติในการต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าวได้ดี มีคุณค่าทางโภชนาการสูงเป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภคทั่วไป จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าว โดยการคัดเลือกพันธุ์ข้าวที่ดี เหมาะกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มช่วยเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพให้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ดี

อำเภอบางระจัน ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลพัททัน ได้มีการดำเนินการและได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี จำหน่ายในชุมชน แต่การผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี
2. เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี
3. เกษตรกรมีความรู้ในการจัดทำแปลงพันธุ์ เกิดการพึ่งพาตนเอง
4. เพื่อลดต้นทุนการผลิต

3. เป้าหมาย

ปี 2566	เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2567	เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2568	เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2569	เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2570	เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี 2566 – 2570

5. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ 10 ตำบลพัททัน อำเภอบางระจัน

6. กิจกรรม

กิจกรรม	ปี 2566 - 2570											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประชาสัมพันธ์โครงการ	↔											
คัดเลือกเกษตรกร	↔											
อบรมถ่ายทอดความรู้		↔										
สนับสนุนปัจจัยการผลิต			↔↔↔									
สรุปผลการดำเนินงาน							↔↔↔					

7. วิธีการดำเนินงาน

7.1 รายละเอียดของโครงการ

- จัดทำเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วม
- คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย
- เสนอแผนงานโครงการเพื่อผ่านความเห็นชอบ
- ดำเนินงานตามรายละเอียดของโครงการที่ได้รับการอนุมัติ
- ติดตามประเมินผล

7.2 การบริหารโครงการ

- องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น / ศบคต. เป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม จำนวน 1 ครั้ง / ปี เป็นเงิน 405,700 บาท รายละเอียดค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าอาหาร และอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม

จำนวน 30 ราย ฤๅละ 150 บาท เป็นเงิน 4,500 บาท

2. ค่าวิทยากร จำนวน 2 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 600 บาท เป็นเงิน 1,200 บาท

3. ค่าวัสดุอุปกรณ์ เป็นเงิน 405,700 บาท

รวม 405,700 บาท

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

9.1 เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ไว้ใช้ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต

9.2 เกษตรกรจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ได้ราคาสูงขึ้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่จำหน่ายให้กับโรงสี

โครงการส่งเสริมการแปรรูปข้าว

1. หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักที่สำคัญของประเทศไทย ในการปลูกข้าวของไทยนั้นมีพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกอยู่มากมาย การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ดีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว โดยไม่ต้องเพิ่มทุนการผลิตในส่วนที่ไม่คุ้มค่างับการลงทุนทั้งนี้หากได้พันธุ์ข้าวที่ดีย่อมส่งผลในการเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่สูง มีคุณภาพเมล็ดมาตรฐาน คุณสมบัติในการต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าวได้ดี มีคุณค่าทางโภชนาการสูงเป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภคทั่วไป จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาและ

ปรับปรุงพันธุ์ข้าว โดยการคัดเลือกพันธุ์ข้าวที่ดี เหมาะกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มช่วยเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพให้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ดี

ข้าว นับว่าเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของอำเภอบางระจัน เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เหมาะสม แหล่งน้ำที่เพียงพอ แต่สภาวะด้านการตลาดผันแปรตลอด ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายข้าว เฉลี่ยไร่ละ 1,500 – 2,000 บาท จึงควรให้การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าข้าว โดยการแปรรูปข้าว เพิ่มช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกร

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
2. ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพและปลอดภัย

3. เป้าหมาย

ปี 2566 เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2567 เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2568 เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2569 เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่
ปี 2570 เกษตรกร	จำนวน 30 ราย	1,000 ไร่

4. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี 2566 – 2570

5. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ 10 ตำบลพักพัน อำเภอบางระจัน

83

6. กิจกรรม

กิจกรรม	ปี 2566 - 2570											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประชาสัมพันธ์โครงการ	↔											
คัดเลือกเกษตรกร		↔										
อบรมถ่ายทอดความรู้			↔									
สนับสนุนปัจจัยการผลิต				↔								
ดำเนินการผลิต				↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔
สรุปผลการดำเนินงาน							↔	↔				

7. วิธีการดำเนินงาน

7.1 รายละเอียดของโครงการ

- จัดทำเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วม
- คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย

- เสนอแผนงานโครงการเพื่อผ่านความเห็นชอบ
- ดำเนินงานตามรายละเอียดของโครงการที่ได้รับการอนุมัติ
- ติดตามประเมินผล

7.2 การบริหารโครงการ

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น / ศบคต. เป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม จำนวน 1 ครั้ง / ปี เป็นเงิน 105,700 บาท รายละเอียดค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าอาหาร และอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม			
จำนวน 30 ราย ฤๅละ 150 บาท	เป็นเงิน		4,500 บาท
2. ค่าวิทยากร จำนวน 2 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 600 บาท	เป็นเงิน		1,200 บาท
3. ค่าวัสดุอุปกรณ์	เป็นเงิน		100,000 บาท
	รวม		105,700 บาท

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

9.1 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากการแปรรูปข้าวจำหน่าย

9.2 ชุมชนได้บริโภคสินค้าที่มีราคาไม่แพงเกินไป

บรรณานุกรม

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2565). อำเภอบางระจัน. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2565, จาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอบางระจัน>

สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. (2564). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอบางระจัน ปี 2564

อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. (2563). Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand)

กรมส่งเสริมการเกษตร

กลุ่มจัดการและบริการแผนที่และข้อมูลทางแผนที่ สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน.

(2561). รายงานโครงการจัดทำแผนที่แสดงความลาดชันของพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน จังหวัดสิงห์บุรี

กรมพัฒนาที่ดิน. (2563). แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map). สืบค้น 14 กรกฎาคม 2565,

จาก <http://agri-map-online.moac.go.th>

สำนักงานสถิติจังหวัดสิงห์บุรี. (2562). ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต

พ.ศ. 2556-2560, รายงานสถิติจังหวัดสิงห์บุรี. (น. 94)

ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2562 กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). ข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่อำเภอ
บางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี สืบค้น 14 กรกฎาคม 2565,จากhttps://cofarm.doae.go.th/report_1list.php
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. (2564). รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP
ที่ได้รับการลงทะเบียน

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. (2564). ข้อมูลด้านปศุสัตว์อำเภอบางระจัน ปี 2564

สำนักงานประมงอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. (2564). ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
กรมอุตุนิยมหาวิทยาลัย. (2564). ข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปี 2563

สำนักทะเบียนอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. (2564). เขตการปกครอง อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

Application LDD Land Info กรมพัฒนาที่ดิน. (2563). ข้อมูลกลุ่มที่ดินอำเภอบางระจัน